

# Col·loqui virtual amb Ponç Pons

**Ponç Pons**

Escriptor

## Resum:

Aquest debat amb l'escriptor Ponç Pons va tenir lloc com una activitat de l'assignatura "Poesia catalana actual" dels estudis de Filologia Catalana de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), durant el segon semestre del curs 2004/05. Els estudiants van treballar, com a activitat del curs, el llibre *Pessoanes* (Bromera, Alzira, 2004), guardonat amb el Premi Alfons el Magnànim València de Poesia i el Premi de la Crítica de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Hi van participar, formulant les seves preguntes a l'aula virtual de l'assignatura, mitjançant el correu electrònic, els estudiants Carles Royo, Miquel Àngel Arasa, Teresa Seguí, Jordi Ardanuy, Montserrat Gibert, Jordi Iglesias, Mònica Merín, Diana Baidal, Victòria Lara, Núria Sancho, Carlos Sancho, Josep Maria Agustí, Albert Mestres, Albert Delgado, Marta Corzo i Maia Viladot, amb D. Sam Abrams com a consultor de l'assignatura i Joan-Elies Adell com a professor responsable. Ponç Pons ha anat responent des de Menorca per correu electrònic. La transcripció dels missatges és pràcticament literal: només s'han esmenat errors de picatge i s'ha eliminat alguna referència puntual pròpia del funcionament del debat. Volem agrair a tots els participants el permís per reproduir un material que considerem d'alt interès tant des del punt de vista literari com pedagògic.

## PESSOANES

 **Pregunta** (Carles Royo):

Hola Ponç.

Una de les característiques que primerament m'ha cridat l'atenció de *Pessoanes* és l'abundància de noms propis que hi apareixen: d'una banda, tots els heterònims que utilitzava Fernando Pessoa; d'altra banda, la gran quantitat de referències a autors literaris. En aquest sentit, et vull fer dues preguntes:

1. Quan parles amb Pessoa a través dels diferents noms que el representen – els heterònims – sembla que hi vulguis trobar un paral·lelisme personal: ¿és així?, ¿busques una mena de divisió de la teva personalitat a l'igual que Pessoa?, ¿o només és una manera de fugir i simular, d'identificar-te amb ell en "volíem ser poetes i som dos homes que fugen"?, ¿la teva conversa amb Walser forma part d'aquesta intenció?

2. Les referències als autors literaris que has llegit són molt abundants, a banda d'algun quadre o pel·lícula que has vist. ¿És aquest el contrapunt necessari al

desig i necessitat del poeta de romandre a Menorca, sense viatjar, “fer-hi versos, lliure, enfora del món”, “dins l’abric curt, de casa”, “Sense sortir de casa / puc veure el món sencer”?, ¿o també és una necessitat vital, de deixar constància de “no sabrem / si el real és allò / que hem llegit o viscut”?

### ☞ Ponç Pons:

Hola, Carles!

Mira: Jo no cerc cap paral·lelisme amb Pessoa. En absolut. Som amics, però molt diferents. Ell és un fadrí i jo, un pare de família. Cada capvespre me’n vaig en bicicleta a un hort que tenc als afores del poble i convers amb un munt de gent. A Pessoa el conec molt. L’he llegit molt, estudiat molt. Els meus fills li diuen, en broma, es conco en Fernando. Jo no tenc cap mena de divisió de personalitat, sóc els que sóc i no vull fugir ni simular res.

Tothom es va sorprendre amb *El sexto sentido* i a mi em va semblar la cosa més normal i natural del món. No cal ser americà per viure aquestes coses. Jo sóc menorquí i des que tenia deu anys convisc amb morts que són vius i em relacion amb vius que semblen morts. Conec Pessoa molt més que alguns veïns del meu poble i parlo amb ell com estic parlant amb tu. (Per cert, moltes gràcies per les preguntes!) Sí, volia ser poeta (vull ser poeta!) i sóc un home que fuig, sense moure’m de Menorca, de moltes misèries i mediocritats.

A Walser ja no el veig tant. Va venir una temporada i ens enteníem en francès. Era un poc estrany, però sempre em va semblar una bona persona. Li agradava molt mirar les meves gallines i les formes dels núvols. Parlava poc i li agradava passejar, “flaneur”. La veritat és que no sóc conscient que en aquest llibre hi hagi moltes referències a autors literaris o a pel·lícules. Per a mi literatura i vida són el mateix i et jur que tot açò em sembla normal i natural. No és qüestió de contrapunts ni estratègies, és simplement i purament la vida. Romandre a Menorca? I tant!!!! Aquesta és la meva pàtria, el meu món, el meu paradís. Allò de “dins l’abric curt...” són versos de Quasimodo, que és un poeta que m’agrada molt i que m’ha contat algunes coses íntimes de la seva relació, ufl, amb Sibila Aleramo.

Jo crec que la literatura és vida feta paraula i art i el més important és escriure. Amb passió i autenticitat.

### ☞ Pregunta (Miquel Àngel Arasa):

En primer lloc, he de dir que el llibre m’ha agradat molt. No havia llegit res de Pessoa abans, ni en coneixia res. Llavors, el llibre m’ha “obligat” a documentar-me’n una mica i llegir algun poema seu -molt pocs, perquè el temps corre de pressa i en un curs és difícil lligar totes les coses. Bé, jo tinc redactades tres preguntes de moment:

1- El llibre està plantejat amb una intertextualitat explícita. Ja al prefaci afirma que el llibre neix de les converses mantingudes amb Fernando Pessoa i està fet com a epístoles personals a Pessoa i els seus heterònims. Durant les cartes, vostè aprofita per a parlar de vostè mateix, del seu pensament i dels seus neguits –la llengua, la pàtria, l’Estat inexistent, la invasió de l’illa de Menorca per bàrbars que parlen llengües foranes i només gaudeixen de formes primàries i barroeres, sense cap interès cultural, la decepció que provoquen els

polítics, l'amor, el desig de viure la pròpia vida dedicada a la literatura i lluny de les preocupacions polítiques i religioses, potser per la incapacitat d'influir-hi des de la literatura. En els seus poemes-carta vostè també dona consells, i opina sobre la poesia i la vida de Pessoa i dels seus heterònims. La meua pregunta és si és necessari haver llegit Pessoa per a entendre bé els seus poemes, és a dir, si és un llibre per a "iniciats"?

2- El llenguatge que vostè utilitza és força comprensible, sobri i no artitzat, planer. No empra al·legories que fan incomprensible –o molt difícil d'entendre– el missatge, el sentit dels poemes. Ferrater deia que un poema ha de ser tan comprensible com una carta comercial i, ara, Joan Margarit diu a l'epíleg del seu llibre *Càlcul d'estructures* que un poema s'ha d'entendre, considera només vàlida la poesia que s'entén. Naturalment, això no vol dir de cap manera que la poesia sigui fàcil, sinó que la lectura d'un poema ha d'aconseguir fer millor qui l'ha llegit, mai no és un simple entreteniment. Vostè hi està d'acord? És la seua intenció, fer una poesia comprensible per a la majoria de la gent i, és clar, ajudar-los a plantejar-se problemes i trobar-hi solucions personals?

3-En alguns poemes vostè utilitza el verb escriure –almenys, això m'ha semblat. Corregeixi'm si m'equivoco. És una creació lèxica que significa que escriure és indestruïble de viure o, si més no, que considera l'escriptura com el centre de la vida, com un dels actes més importants?

 **Ponç Pons:**

Hola, Miquel Àngel!

1-Jo voldria que fos un llibre que "iniciés" i empengués la gent a llegir Pessoa. Esper que no sigui un llibre per a iniciats, perquè m'agradaria poder arribar a tothom i fer que, a partir d'aquí, s'interessés per la vida i l'obra de Pessoa que per a mi és un dels més grans poetes de tots els temps.

2-Estic molt content que em diguis que el meu llenguatge és comprensible i planer. És el que volia. Cada llibre és diferent i en tenc algun de llenguatge més complicat i difícil, més enrevessat. Ferrater? Vaig néixer el mateix dia que ell i em sembla un gran poeta, però no tots els poemes han de ser per força com una carta comercial. La Poesia és prou àmplia que hi cabem tots i l'únic que cal demanar és que el poema, comprensible o no, (pensa en Celan o en Vallejo) sigui bo.

Joan Margarit? Me l'estimo molt, al Joan. I em consider amic seu. És un poeta total i radical que fuig d'artificis i essencialitza el poema amb una lucidesa i una intel·ligència de vegades brutal. Jo no he entès mai la poesia com un entreteniment. (Ara trona i plou sobre Menorca. Aquesta aigua anirà bé per al camp. Esperem que duri i sigui abundant.) Crec que els grans i bons poemes, encara que semblin difícils (Foix) sempre s'acaben per entendre. El fotut és quan et trobes amb gent com Eliot que et diu: "A *The Waste Land* ni tan sols em vaig preocupar de si entenia el que deia". (La pluja ha estat un miratge, s'ha acabat. Un núvol d'estiu.)

No sé com serà el meu pròxim llibre, però t'asseguro que se n'ha de saber molt per fer-ho fàcil, senzill i entenedor. M'agradaria haver estat capaç de plantejar temes de debat i fer que el lector s'interrogués sobre una sèrie de qüestions.


En el fons, he aprofitat Pessoa per dir el que pens, sent i em preocupa. Si, a més, puc aconseguir fer millor qui llegeixi el meu poema, açò ja em sembla fantàstic.

Tracta'm de tu, Miquel!

3- A "escriure" he ajuntat dos verbs "escriure+viure" perquè per jo són indestriables. Quan escric, visc, i visc per escriure. M'agrada inventar paraules. Ara acab de treure un dietari que es diu *Dillatari* (açò és propaganda subliminal, Quaderns Crema). Dietari+Illa. L'escriptura, Miquel, és com un cordó umbilical que ens uneix a la vida.

Una abraçada i gràcies per les teves preguntes.

## LA PASSIÓ FOSCA

 **Pregunta** (Teresa Seguí):

Hola...!!! Primer que res agrair el privilegi de tenir-lo entre nosaltres.

Jo volia preguntar-li el motiu pel qual vostè es desdobra en diversos personatges al seu llibre, ja que jo he percebut sensacions diferents, en cada poesia, he sentit com si es tractara d'una sola persona, però amb moltes veus. ¿També el fet d'escriure en altres llengües com el gallec i el seu poema "Dark Passion" en anglès, és per donar aquesta impressió? El final d'aquesta poesia, em sembla d'una gran bellesa. Més o menys la traducció crec que seria:

"No podem fer l'amor sense paraules,  
però escrivim amb tot l'amor  
i la passió fosca de la vida."


Però tinc una obsessió per entendre'l. ¿Per què veu fosca la passió, quan escriu? ¿La passió pot ser fosca, si escrius amb tot l'amor?

 **Ponç Pons:**

Hola, Teresa! Tracta'm de tu.

No sóc conscient d'haver-me desdoblant en diferents personalitats. El que he intentat és reflectir les diverses personalitats de Pessoa. On sí que em vaig intentar desdoblar en diverses veus heterònimes (més propaganda subliminal) és a un llibre titulat *Abissínia* (Columna). "Passió" és una de les paraules clau de la meua vida, perquè jo no puc entendre la vida sense passió. En aquest poema que cites vénc a dir que no podem fer l'amor amb paraules ni amb les paraules, cosa que intent i m'encantaria, però així i tot escrivim amb tot l'amor del món i una fosca, perquè no la controlam, no la veiem bé, no la dominam, no l'acabam d'entendre, passió per viure. (La majoria d'aquests poemes estan fets de nit i amb poca llum, amb espelmes). Tu saps que, sense amor, hi ha passions molt destructives, però com diu sant Agustí, i jo hi pos tota la passió del món: "Estima i fes el que vulguis". Una besada. Si ets tan guapa com a la foto, sembles un poema.

## LA CONVERSA AMB PESSOA

 **Pregunta** (Jordi Ardanuy):


Hola Ponç: gràcies per deixar-te fer tot això.

Seré breu: jo em crec absolutament que tens un tracte íntim amb Pessoa; ara, que hagi transcendit al llibre em sembla un recurs perquè el to d'intimitat i despullament estigui plenament justificat. Si en comptes de dirigir-te a un amic comú, la correspondència del qual tafanejo, aquestes cartes me les haguessis dirigit a mi, com a lector-x, em sembla que hagués reaccionat a la defensiva i t'hagués acusat mentalment de cercar una connivència excessiva. D'aquesta manera, en canvi, m'emociona que li hakis parlat al nostre amic comú com jo mateix no he encertat de fer-ho. Vaja: a mi em sembla que tu n'estàs fart del quasi obligat recurs a la ironia que ha acabant essent una habilitat de saló sobrevalorada per la postmodernitat fins la nàusea, de manera que fa gairebé impossible dir res...Tinc una mica de raó? Tot això té quelcom a veure amb què hakis cultivat la literatura per a joves? Fins aviat.

 **Ponç Pons:**

Hola, Jordi!

La ironia, ho diuen els que em coneixen, és natural en mi i no és un recurs, és una manera de ser que em serveix per crear bon rotllo en reunions tenses, fer fluïdes les relacions, desmuntar poses de poeta i fer la vida un poc més agradable. També pot ser una forma d'auto-defensa. Si vols que et sigui sincer, jo encara no sé que és tot açò de la postmodernitat. Ni m'interessa. Vaig per lliure i escrivisc allò que vull i sent. Honestament. La ironia també pot ser una forma d'amor. Açò que dius de "l'habilitat de saló..." A jo als salons que no m'hi cerquin. Sóc descendent de Thoreau. ¿Literatura infantil i juvenil? No està ben considerada, però jo n'he feta i et puc assegurar que és tan digna i bona com la considerada adulta. És molt difícil escriure per a nens. T'exigeix un gran canvi de registre i mentalitat. Jo en vaig fer quan els meus fills (que és el més sagrat que tenc i el que estimo més de la vida!) eren petits i els contava històries que després, de nit, escrivia en un quadern. Tenc dos llibres: "*Memorial de Tabarka*" i "*El vampiret Draculet*", que m'han donat moltes alegries. Van per la novena edició i açò en poesia és molt difícil. Günter Grass diu que: "No hi ha espectacle més bonic que la mirada d'un nen que llegeix". Els nens són molt agraïts i jo vaig a moltes escoles i instituts a parlar dels meus llibres infantils i juvenils. Segurament quan sigui avi en tornaré a escriure i hi posaré la mateixa passió, el mateix interès i coneixement que pos als llibres per a adults. Sobre açò del tracte íntim..... va per èpoques, però n'he tingut molt amb Wittgenstein, Seferis, Leopardi, Tolstoi.....i fins i tot amb l'Esperit Sant. Passem de postmodernitats i visquem la Literatura com una passió sense -ismes ni compartiments estancs. Que no sigui una papallona clavada a un tauló de suro. La Literatura, i pens en Cortázar, també pot ser entesa com un joc, però un joc vital en què com deia Martí i Pol: "En cada mot m'hi jugo l'existència".  
Gràcies! Obrigado!

 **Pregunta** (Montse Gibert)

Ja en el prefaci, comuniqués que el llibre és el resultat de les converses amb Pessoa mantingudes durant anys. I no hi ha cap dubte que està escrit cap a ell, com a únic interlocutor, en forma de poema-prosa. Aquest fet, fa que el lector, que no és Pessoa, sigui exclòs i el llegeixi com a dietari del qual dius que n'és una part del teu propi. Fins aquí, tot correcte, tot clar. Però..., hi ha tant dins de cadascun que fa falta un pou de coneixements per copsar la totalitat d'aquesta lírica 'profundament' senzilla que no creu en la Bellesa, sinó en el Coneixement. I per això la lectora ingènua pot fàcilment caure en paranys que intentaré qüestionar.

Per tal de fer més poema el poema prosa, hi ha un ús escuet de la puntuació, de fet les pauses són el trencament dels versos i de comes, n'empres ben poques, com per exemple a 'Na noite escura' que hi ha en tot el poema una sola coma interna i dues de final de vers. L'estratègia és aquesta? Poca puntuació perquè la musicalitat del poema la faci el lector amb el canvi de vers? N'hi ha una altra?

Que la totalitat dels poemes són poemes prosa no hi ha dubte i n'hi ha de més prosa que poema i a l'inrevés, 'De nit a Marburg', ' Peregrins de quimeres', inclús a 'Perseguiçao' quan dius "M'has tornat a enviar / una carta poema...". I en el mateix poema 'Leitaria alentejana', "Rep de cor des de l'illa una forta abraçada." un altre clar exemple de carta-poema que s'acaba incloent fórmula de comiat. Però més poema 'A fingidor', 'Último adéus', etc. La meua pregunta és que si en 'origen' era prosa i en pensar el llibre es va transformar en poema o, simplement, el primer acte creatiu ja va ser fer poemes prosa o prosa poema? I, si forma part d'un dietari, és aquesta la 'part' íntegra a Pessoa o s'han barrejat 'epistolari vertader' i escrits intimistes?

Quant a pro o contracreació hi ha una dualitat que suposo és volguda. A 'A viagem secreta' dius: "Potser després de morts viurem llegits / pels ulls d'algú que ens ressuscitarà." Però també comentes a 'Peregrins de quimeres': "La poesia és una cabana al bosc feroç dels símbols / un clar de lluna obert al cor de les tenebres." A 'Ecce homo', conclou el poema: "Volíem ser / poetes i som dos / homes que fugen." Però, en canvi, a 'Leitaria alentejana' dius "Pensam massa, potser? Què fariem si en lloc / de viure per fer versos, visquéssim i prou?" I al poema 'Puetes' et refereixes als poetes en general? Et refereixes només als mals poetes, als que "treballen pel nom"? És ambigu el poema, entenc que sí, que et refereixes a aquests darrers però al llarg del llibre hi ha tot un deixar entendre que escriure no és la sublimitat que, segurament, les coses més planeres del dia a dia són les que compten... No és ver, oi? És un joc que mantens amb el lector i amb tu mateix i guanya el pro a la creació.

I, aliè al sentit del llibre, però que em causa curiositat: un apunt, Crowley, satanista, dius i ho barreges clarament amb sexe a 'Animal doente', perquè? Ponç, gràcies per aquest llibre iniciàtic per a mi de tu. M'ha obert el teu món, la teva obra i no penso deixar-la. M'acuito a cercar *Dillatari* per a gaudir-lo al juliol lliurement. I agrair-te també que sense la teva imatgeria no hagués consultat amb neguit les dades de Pessoa que, després de *Pessoanes*, volia jo també dialogar-hi.

Espero no haver abusat d'espai, Ponç i companys, fins aviat.



**☞ Ponç Pons:**

Estimada Montserrat:

Ahir, de nit, amb una espelma d'aquelles que fan bona olor, com els poetes romàntics, et vaig escriure un llarg i meditat e-mail que, ERROR NOT FOUND, en enviar-te'l es va desfer i va desaparèixer en l'internauta cel de Llimbs.

Si llegeixes el meu *Dillatari* veuràs que ja fa anys que dialog i convers amb Pessoa, Wittgenstein i altres. El llibre sempre neix d'una veu interior que és la que em marca el ritme. La puntuació pot ser una cosa molt àrida, i és important que ajudi a fer fluir la musicalitat del vers. A *El salobre* (amb un pròleg d'un tal Sam Abrams) vaig intentar fer un nou tipus de versificació suprimint tots els signes de puntuació perquè m'hi feien nosa i necessitava alliberar-me'n.

Per a mi Vida i Literatura sempre han estat el mateix. Supòs que deixaré alguns versos, però que m'enduré? Tot allò que hagi viscut. Et posaré un exemple. Ahir capvespre vaig anar a Sa Figuera Verda, vaig dar menjar als animals, vaig pourar un munt de vegades per regar a mà, amb dos perols, els arbres que tenc sembrats, vaig posar bé una paret de còdols i vaig aclarir un ullastre ple de bordalls. Tot açò és important i jo vull viure cada petit instant de la meva vida. No vull ser només (com deia Borges: "Ser en la vana noche/ el que cuenta las sílabas") un home que fa versos. La Literatura és la gran passió de la meva vida, però he descobert que hi més coses, altres coses, que m'ajuden a ser millor persona, a viure intensament i em possibiliten viure experiències que m'empenyen a escriure. Per açò m'agraden tant els poetes japonesos i els haikús.

Puetes? Ve de "pua" perquè és gent mafiosa, dolenta, envejosa, malcriada, que controla i manipula el món de la cultura catalana. No daré noms ni perdre el temps amb ells. No són bona gent i per a mi la bondat és un signe d'intel·ligència. Per sort, he trobat i conec grandíssims poetes que són excel·lents persones i açò em reconcilia amb el món literari. Cerca al Google informació sobre Alistair Crowley i veuràs quin personatge: satanista, pornògraf, muntanyer, heroïnòman, jugador d'escacs, espia..... Jo mai barrejaria el sexe, que és alegria, passió, plaer, explosió de vida, amor..... amb açò del satanisme que em desagrada i em sembla una estupidesa. Tampoc ho faria mai amb la violència ni el dolor.

Gràcies per les teves preguntes. M'encantaria poder comentar en directe, de viva veu i en persona tot açò que em demanau. Seria més entretingut. I més emotiu!

**PESSOANES: FERNANDO PESSOA I ROBERT WALSER****☞ Pregunta (Jordi Iglesias)**


Creus tu també en el poder terapèutic de l'acte de passejar com feia Chatwin i potser, a la seva manera, Walser? Quin dels molts Pessos es mereix més el títol d'interlocutor en aquest intercanvi epistolar, potser el Bernardo Soares del *Livro do desassossego*? S'assemblen en alguna cosa l'illa i l'home, Menorca i Fernando?

 **Ponç Pons:**

Hola, Jordi!

Hi ha un petit llibre de Thoreau que es diu *Pasear* i que pots trobar a José J. de Olañeta, Editor. ¿Coneixes la impressionant biografia de Chatwin que va escriure Nicolas Shakespeare i que pots trobar a Muchnik editores? Chatwin duia escrit al seu quadern aquesta frase: "L'escriptura és la pintura de la veu" (vull pensar que és seva, però l'atribueixen a un editor) i deia que el color dominant del nòmada és el blau, que és el meu color preferit.

Sí, crec en el poder terapèutic de l'acte de passejar i el pràctic poèticament. Sóc un flâneur. Pascal deia més o menys que la desgràcia de l'home prové de la incapacitat de quedar-se sol a reflexionar tranquil en una habitació, però a jo em va millor reflexionar caminant pel camp. Quan camín, les idees se'm desbloquegen i el cervell se'm desintoxica. Tant Chatwin com Walser eren, físicament, molt bons i grans caminadors de distàncies llargues. Jo en tenc prou amb Menorca. L'interlocutor del meu llibre és realment el Pessoa ortònim, és a dir ell mateix, l'home de carn i os que escriviu heterònims i està fotut i beu i es sent tot sol i sap que la Literatura, com diu Pavese: "és una defensa contra les ofenses de la vida". Menorca i Fernando no es semblen de res. Fernando és una illa, Menorca era el paradís i no vull que el destrueixin.


 **Pregunta** (Mònica Merín)

Jo, com algun company ha comentat, tampoc en sabia gaire res de Pessoa. Saber qui era m'ha ajudat a situar els teus poemes. Trobo que te'l deus sentir molt a prop per adreçar-t'hi de la manera que t'hi adreces. La pregunta que de veritat m'agradaria fer-te, més que una pregunta seria demanar-te que expliquessis els poemes i que parlessis de Pessoa ( ja sé que no és possible). Potser és absurd, potser no vols dir més del que ja dius... Creus que cal explicar la poesia? O entendre-la o no és només un problema de lectura?

 **Ponç Pons:**

Hola, Mònica!

Si he aconseguit que a través del meu llibre algú s'interessi per Pessoa ja em don per satisfet. Et recoman *Extraño extranjero. Una biografia de Fernando Pessoa*, de Robert Bréchon que pots trobar a Alianza Editorial. No és que me'l senti a prop, és que el conec i el tenc per un amic. La poesia es pot explicar, i tant! S'ha d'explicar per entendre-la i s'ha d'entendre per sentir-la. M'agradaria poder comentar cada poema del llibre i explicar coses que hi són, però potser no s'hi veuen. Pessoa és un univers. ¿Per què no veniu tots i totes a Menorca o quedam un dia a Barcelona i en parlam tranquil·lament? De Pessoa, de poesia, del que vulgueu.....

 **Pregunta** (D. Sam Abrams)

Estimat Ponç,  
Gràcies, moltes gràcies per prestar-te a sotmetre't al tercer grau dels alumnes de Poesia Catalana Actual! És un plaer i un luxe tenir-te amb i entre nosaltres!



Gràcies. Jo, discretament, voldria afegir-me al bàndol dels preguntaires i demanar-te sobre la combinació dels dos personatges que tens al llibre: Fernando Pessoa i Robert Walser. Per què, tu que coneixes ben bé la literatura universal, vas decidir combinar precisament aquests dos? Què tenen en comú que t'interessava poèticament per construir el teu llibre? Quines diferències tenen?

☞ **Ponç Pons:**

Hola, Rabino!

He llegit el teu article sobre els Graves  
<http://www.avui.com/avui/diari/docs/index4.htm>

Chapeau!

Com diu Espriu en aquell meravellós poema d'amor "Et diré sempre la veritat": "Amb música ho escoltaries potser millor". Jo no vaig decidir res. Estava assegut tranquil·lament sota un ullastre escrivint al meu quadern quan va aparèixer aquell home, amb capell i paraigua, que em va demanar: On és la neu? Així vaig conèixer Walser que, per cert, caminava molt, però no el vaig veure suar mai. L'únic que poden tenir en comú ell i Pessoa és que són dos solitaris de caràcter complicat i estrany, però tots dos són molt bones persones. El llimoner Derek Walcott que vas semblar comença a florir i tornarem a collir llimones. Comença a tremolar. Estic gravant un parell més de CDs per a l'Abi. Creedence for ever!

dj Ponç

## LES CARTES D'AMOR I MENORCA

☞ **Pregunta** (Diana Baidal)

Benvolgut Ponç!!

Bé, no se molt bé com començar. Havia preparat preguntes per a fer.....però els meus companys han fet resoldre molts dubtes que en tenia. En primer lloc, com que soc una iniciada amb açò de la poesia, he de confessar que m'ha sorprès veritablement aquest llibre que has escrit. Té a veure alguna cosa amb la teua edat aquest recopilació de cartes convertides en prosa poètica? Es molt curiós com transformes un registre per un altre, i es que les cartes al fi i al cap son poesies en prosa. Ja no necessàriament les d'amor, no creus? Com ha dit algun dels meus companys, es d'agrair totes les referències que fas d'altres autors o gent que per alguna cosa et crida l'atenció i t'haurà donat força en la vida per anar amb pas diligent i al teu ritme, i que tan sols t'han aportat coses bones. En el moment que les anomenes, es per que hi son importants per a tu, vull dir, han marcat distintes etapes a la teua vida, m'equivoque? Amb això vull agrair-te tants personatges desconeguts per mi que fan que prenguen importància amb les teues paraules, i fan ser recerca i inquietud per conèixer. M'agrada la barreja que hi fas del portuguès, el català-mallorquí i l'anglès, fuig de la monotonia tal vegada d'un poemari al que almenys jo estic acostumada. Eixa consciència d'identitat t'acompanya sempre allà on vas?? Allà on estigues

o pot ser si estigueres en terres orientals, lloc que admires, seria un entrepà de orígens diversos que et farien ressorgir i volar fins a portar-te cada nit i cada cop a Sa Figuera Verda per regar les teues plantes, els teus arbres que has vist créixer dia darrera dia? "Escriure es explorar la selva del llenguatge", la selva que no existeix a Menorca i crees en la teua imaginació? El llenguatge que inventes i crees en l'herbolari de Sa figuera Verda? Tot un plaer llegir-te i de segur que en un futur proper, seguiré disfrutant de les teues obres. M'agradaria, en un futur, poder il·lustrar els contes infantils i juvenils que escriuràs de nou als teus nets, :-) Gràcies per regalar-nos la intimitat de la vida teua o d'altres, amb tots els plaers que això comporta.

### Ponç Pons:

Hola, Diana! Tens pinta de musa.


Com diu Pessoa: "Totes les cartes d'amor són/ Ridícules/ No serien cartes d'amor si no fossin/ Ridícules". ¿Si té res a veure amb la meua edat? Trob que no. Sóc un jovenet. Sempre tenc vint-i-set anys i en faig comptes viure més que aquell altre menorquí que era l'home més vell del món i en tenia 114 quan es va morir, no fa gaire.

Tots els autors que llegim ens influeixen i ensenyen, fins i tot els dolents, perquè a través d'ells aprenem allò que no hem de fer. Jo sóc un home agraït i escric per a un lector invisible que té les faccions mesclades de tots els autors que estim. Dius català-mallorquí i el meu és un català de Menorca. Em parles de la identitat i per jo ser menorquí no és una casualitat, sinó una opció, un destí. "Menorquí fins al moll emblancat dels meus ossos" vaig definir-me a *El salobre*. Parafrasejant Seferis vaig escriure a *On s'acaba el sender*: "Vagi on vagi em lacera el record de Les Illes" i a "Abissínia": "Ser menorquí és ser estranger pertot/ Ser menorquí és una malaltia". La malaltia és l'enyorament que he patit de forma fotuda durant anys. Encara no havia sortit de l'illa i ja m'enyorava. No ho desig a ningú.

Sóc un illòman i no com Pla que deia que li agradaria viure dos o tres anys en una illa del Mediterrani. Açò no val! Un illòman és una persona que no sap viure fora de la seva illa o que si de cas s'acostumaria a viure temporalment en una altra illa. Irlanda sempre m'ha apassionat. Austràlia també és una illa. Borges, que havia viatjat per tot el món, deia recordant la casa de la seva infància: "...he recorrido las ciudades de Europa..... pero suelo pensar que, esencialmente, nunca he salido de esa biblioteca i de ese jardín", i Lezama Lima afirmava que ningú havia viatjat tant com ell des de la seva Biblioteca.

Sé que he escrit en uns poemes inèdits que guard en una llibreta: "The language are a bridge./ En lloc d'arrels tenc comes", però la veritat és que les meves arrels són profundes i menorquines. El llenguatge és també la "selva oscura" de què parlava Dante i escriure, l'aventura intel·lectual d'explorar-la. Pensa en Barthes, *Tel Quel*, etc... Kafka diu: "La literatura és sempre una expedició a la veritat" i en aquesta selva hi ha expedicionaris que es perden, que es fan enrere o tenen por i fracassen. Quan torni a escriure per a nens, et prometo que pensaré en tu perquè m'il·lustris els llibres.

Una besada.

 **Pregunta** (Mònica Merín)

No res, només un comentari. M'ha fet gràcia que diguessis que t'agraden els haikus perquè a mi també m'agraden molt. Sempre són alguna imatge de la natura, coses "sense importància" i diuen molt en molt poc espai. Amb totes les diferències, però potser una mica com la teva "Areia escrita" o "Sa figuera verda"...

 **Ponç Pons**


Hola, Mònica.

Més que "sense importància", crec que són coses essencials. Els haikús de Basho, Buson i Kobayashi són per a mi del millor i més bo que s'ha escrit mai. Aquesta capacitat de síntesi, aquesta essencialitat...

Basho diu més o menys: "Haikú és simplement el que està succeint en aquest lloc, en aquest moment," i puntualitza: "Els versos d'alguns poetes estan excessivament elaborats i perden la naturalitat que prové del cor. El que ve del cor és bo, la retòrica és innecessària".

Jo també intent, d'alguna manera, viure com ells en comunió amb la naturalesa, formar-ne part i, com Basho: "No segueisc el camí dels antics. Cerc el que ells van cercar".

Deixa uns quants dies  
d'escriure i sentiràs  
la mort que et ronda.

 **Pregunta** (Montse Gibert)

Gràcies per la teva resposta, per totes les respostes que dones a cadascun de nosaltres. I no sé què diran els meus companys però hi ha com una mena de levitació emocional, conjunta, jo la sento. No vull parlar per tots però el debat s'ha convertit en un mar obert als sentiments, serà la mar de Menorca que compartim? Des d'aquí recullo la teva iniciativa de parlar de cada poema i, fes-t'ho com vulguis però per a mi seria una meravella que ens comencessis explicar coses sobre ells..., crec que som tot orelles. I quant a realitzar-ho en persona: algú més s'apunta a anar a Menorca a escriure amb Ponç? I a Barcelona? Quan acabi el curs. Ponç, és possible que ho comentessis en broma però ja veus que t'he pres la paraula. Entre d'altres coses, perquè no sé si em creuràs, si em creuran els companys, però aquesta idea l'he tinguda durant tot el matí perquè em semblava d'allò més "assenyat"; la tecnologia està bé, i resol molts entrebancs..., però no supleix la part poètica del tu a tu amb la persona. Quan he vist el teu missatge, m'he atrevit directament i l'ha deixat anar. Fins aviat!

## POESIA, AMOR I SINCERITAT

### **Pregunta** (Teresa Seguí)

Benvolgut Ponç:

No puc deixar de dir-te que en ma vida m'havien dit una coseta tant bonica, comparar-me amb un poema ..!!! és el mes meravellós que m'ha dit mai ningú, i si damunt és un poema, no ho oblidaré mai. Ahir em vas parlar de la passió, tinc una curiositat molt gran, una persona que escriu amb tanta passió com tu, ¿podria escriure sense sentiments? Em referesc sense sentir el que escriu, per exemple, si tu estàs enamorat, ¿pots escriure un poema de desamor? ¿si ets bojament feliç? ¿pots escriure un poema de infelicitat?

Ja sé que un escriptor no te perquè sentir tot el que escriu, però en el cas de la poesia, jo pense que és una manera preciosa d'expressar sentiments i per a mi els sentiment no son sentiment quan no els sents. Quan he llegit *Pessoanes*, no he pogut deixar de sentir a Ponç. Sobre la proposta que ens has fet, només dir-te que per escoltar-te sóc capaç de anar a Barcelona, a Menorca, on siga precís, és un luxe indescriptible.

### **Ponç Pons:**

Teresa,

Ets un poema, i per les teves expressions, crec que valencià.

Cada poeta és diferent i hi ha molts de tipus de poetes. Com les persones. Jo crec que hem d'escriure allò que sentim, però sobretot sentir allò que escrivim. Pessoa diu a "Autopsicografia" que: "El poeta és un fingidor./ Fingeix tan completament/ que arriba a fingir que és dolor/ el dolor que de veritat sent". I al poema "Isto" afirma: "Sentir? Sentí qui llegeix!" Es tracta de sentir, però sobretot de fer sentir. Mallarmé diu que "La poesia es fa amb paraules" i hem de dominar-les per poder expressar el que sentim amb tota la nostra potencialitat. També és una qüestió de tècnica, d'ofici, però sobretot d'autenticitat. Molière avisa: "Es pot ser bona persona i fer els versos malament". Una besada

### **Pregunta** (Diana Baidal)

Hola de nou:

Volia dir menorquí, disculpem. Jo també m'apunte a la iniciativa d'anar a Barcelona o Menorca, encara que pense que la primera opció es la millor.

D'una altra banda, reincidesc amb el que et deia i tu em dius. El viatjar i veure altres llocs aliens a Menorca no la veus com una part positiva, doncs l'enyorança et dona més ganes de tornar? No penses que l'experiència de la vida necessita també un moviment físic, vull dir, clavar en el record imatges de llocs que s'han vist amb la inquietud dels ulls per ser conscient del que es té?

Crees un llenguatge propi per que penses que la nostra llengua s'està convertint en una llengua morta? La realitat que t'envolta, en Sa Figuera Verda, penses que no la trobaries en cap altre lloc? En el lloc de la memòria sempre, tal vegada?

Què hi ha de Pessoa en tu? A vegades em dóna la impressió que només existeix la seua presència, tu i Sa Figuera Verda, amb la natura menorquina. El poemari, es un espai tancat, o viatja a través de les paraules i els llocs? L'amor està per a tu, per damunt de totes les coses?, "Os amores segredos" em transmet això. I el desig? Que em dius del desig del que no pot o no vol tenir res més que el desitjar algú amb les paraules, amb el pensament? Açò em recorda una frase que va dir Víctor Aleixandre en una darrera entrevista. "La impotència no frena el desig, només la seva materialització". Com dius de Walser i Pessoa són homes solitaris.....penses que es una elecció o un destí? És societat o elecció pròpia?  
Una abraçada ben forta

### ☞ Ponç Pons:

Viatjar és una de les coses millors del món i hem de diferenciar entre viatgers i turistes. El turista, segons Paul Bowles, sempre viatja amb bitllet de tornada. El viatger, no, i segons Stevenson no es viatja per arribar, sinó per viatjar (jo diria viure) i conèixer. Et recoman Ali Bey, Richard Burton, Leigh Fermor i Colin Thubron. Chatwin diu: "L'home que resta quiet en una habitació, amb els panys tancats, corre perill de tornar-se boig, de ser torturat per les al·lucinacions i la introspecció". Convé més un bitllet d'avió que un de loteria. El tren no passa per Les Illes. Vaig viatjar bastant per Europa, als 18 anys me'n vaig anar a fer feina de "pompiste", gasoliner, a França, etc, sospirava per sortir de l'illa, per conèixer món, però els problemes d'enyorament em van començar a afectar quan vaig tenir fills i m'agradava més estar amb ells que anar a congressos o rodar per ciutats. Sé que al món hi ha llocs millors i més bells que la meua illa, però jo sóc menorquí i aquesta és la meua pàtria. Sobre la llengua? Ja t'enviaré un article que vaig publicar i que es diu *Llengües mortes*. Què hi ha de Pessoa en mi? Supòs que una mateixa passió per la poesia i la Literatura en general, un bigoti esblanqueït..... i res més.

L'amor? Sense amor no es pot viure. "L'amor che move il sole e l'altre stelle", que diu Dante. I hi ha molts tipus d'amor com explica molt bé Erich Fromm a *L'art d'estimar*. El desig? Ai, Diana! No sé si convé gaire que parlem d'aquestes coses. Sant Agustí va escriure: "Senyor, donau-me la castedat, però no ara" i el meu estimat Seferis confessa al seu diari: "Hi ha moments en què si no puc abraçar-me a aquest cos nu que enyor, sent que no existesc ni corporalment, ni intel·lectualment ni psíquicament". El desig, Diana, uf!!! La carn vol carn. I la tendresa. Sobretot la tendresa.

Tenc un altre llibre inèdit i record que un poema diu: "Ell pot fer-te l'amor./ Jo només aquests versos". Punt.

Walser i Pessoa són dos solitaris, sí, però la soledat (avui hi havia un bon article de Juan Cruz sobre la soledat a *El País*) pot ser terrible.

## POESIA I REALITAT

### ☞ Pregunta (Victòria Lara)

Hola Ponç.

Abans que res, estic encantada de poder parlar virtualment amb tu i encantada també per haver descobert la teva poesia. Em sap greu (sobretot per mi) no haver-ho fet abans, però no he estat, fins ara, una assídua lectora de poesia. La veritat és que aquest semestre de la mà d'en Sam, he descobert que la poesia té moltes coses a dir-me, i concretament la teva, m'ha remogut per dins i per fora d'una manera pertorbadora. No tinc massa preguntes per fer-te, els meus companys ja ho han fet prou bé, però a mi, més que preguntar-te per l'estructura, per la forma o pel tipus de composició, em ve més de gust comentar-te aquesta sensació que transmet la teva poesia, i alhora preguntar-te si tu ets conscient, a partir del que transmetes, del que dius en els teus poemes, que pots provocar aquest trasbalsament de sensacions. A mi, concretament, la teva poesia m'ha retornat a una altra realitat, a l'autèntica realitat, la que et remou per dins, la que fa mal i alhora et fa feliç. No m'ha fet falta descompondre ni descodificar els teus poemes per entrar en el teu íntim i petit món, el dels teus morts, més vius que morts, el de la teva Figuera Verda, el de la teva família, la teva illa o els teus poetes estimats. Tu creus que cal descompondre un poema, un llibre de poemes, per entendre'l? És possible que en descompondre'l, pugui afavorir més d'una lectura i que, probablement, alguna d'aquestes lectures no s'ajusti ben bé al que tu pretenies. És possible això? i, ho acceptes bé? Per altra banda, fa la sensació que tu si has aconseguit aïllar-te de la realitat, (ara no parlo de l'autèntica realitat, sinó de la falsa realitat), de la realitat d'aquest món que ens empresona. Fa la sensació que has aconseguit crear el món a la teva mida.

Deia la Montserrat Roig en un article el desembre del 90: "...els poetes de debò - sembla mentida, però encara en queden de poetes de debò !- són éssers extremadament solitaris als quals la realitat fa mal...", parlo d'aquesta realitat quan dic que sembla que tu has aconseguit apartar-te'n. És així? És el que vols reflectir quan escrius? I, et preocupa que el lector que et llegeix ho entengui així?

Bé, perdona per tanta pregunta probablement indiscreta, però els bons poetes ens feu entrar dins un món del qual sembla que necessitis saber més i més. Això és el que m'ha passat a mi en llegir-te. Ha estat un plaer.

### Ponç Pons:

Hola, Victoria!

Tot es pot descompondre a fi de ser analitzat i a mi, quan era estudiant, em va interessar molt la crítica literària, però com va dir un poeta àrab: "Qui no entengui una mirada, no entendrà una llarga explicació". Sobre els poetes a qui la realitat fa mal, ja ho va dir Montale: "Un poeta no ha de renunciar a la vida. És la vida la que s'encarrega de rebutjar-lo". No m'evadesc del món, hi visc compromès, però m'aïll de tot allò que és fals, buit, postís, intranscendent...

De vegades algú no entén (potser és culpa meva) o malinterpreta el que he escrit, fins i tot hi veu coses que jo no havia pensat, però és un risc que s'ha de córrer perquè són lectures obertes.

Pel que fa al món, crec que som poc afectuosos i tenim por d'expressar sentiments. És com si vivíssim autoprotegits dins una campana de vidre. Com que no m'agrada el món que veig, tracto de transformar-lo i em crei les meves pròpies circumstàncies.



Convençut que "el mundo nace cuando dos se besan" (Octavio Paz), "Aquí ninguém me ve: amo a ternura" (Rui Cinatti). Gràcies per tot el que em dius!

👉 **Pregunta** (Núria Sancho)

Benvolgut Ponç,

Estic encantada amb aquest debat i amb la teva poesia. El llibre m'ha agradat molt i durant aquests dies tinc intenció de continuar rellegint els teus poemes, perquè cada vegada que els llegeixo hi descobreixo coses noves. El que m'ha sobtat molt és que darrera dels teus poemes he descobert unes ganes de viure immenses, ganes de viure una vida real! En el prefaci ja em vaig quedar encantada amb les següents paraules: "convisc amb morts que són vius i em relacion amb vius que semblen morts". Em va encantar perquè aquesta és una sensació que jo tinc moltes vegades, i, a més a més, de vegades em sembla que la majoria de persones estem intentant viure una vida que no és real, una vida que ens imposa la societat o, senzillament, alguna cosa que ens ve donada des de fóra. Llegint els teus poemes he recordat el famós tòpic llatí "carpe diem" i, el que em pregunto és si realment tens present aquest tòpic mentre escrius, o, mentre vius, és clar. Comentar-te també que en molts dels teus versos m'he sentit identificada, jo també crec que viure és una gran aventura i, que hi ha "petites coses" que no ho són tan de petites. Els teus versos a mi m'han donat força i ganes de viure; és el que pretens que entengui el lector, o creus que això és molt subjectiu (per part meva)? Moltes gràcies i fins molt aviat

👉 **Ponç Pons:**

Hola Núria,

Se'm fa difícil resumir la meua filosofia de vida, però et puc assegurar que tendesc a simplificar, com menys coses tenc, més lliure sóc, i he après a viure i valorar les petites coses del present que em pot configurar el futur. De totes maneres, t'he de confessar que, com va dir Pessoa: "La literatura, com qualsevol art, és una demostració que no n'hi ha prou amb la vida".


La vida, sols  
-recorda que ets mortal-  
es viu vivint-la.

I el més fotut és que de vegades ens desvivim tant per escriure que podem acabar resumits en aquests versos de Cernuda:

Ha sido la palabra tu enemigo,  
por ella de estar vivo te olvidaste.

Si com diu sant Joan de la Creu: "A la tarde te examinarán en el amor", vull aprovar amb bona nota.

## GETSEMANÍ

 **Pregunta** (Carlos Sancho):

Hola a tots, i en especial al nostre sofert poeta.

En primer lloc, vull que quedi constància que de fàcils els teus versos no en tenen res. Si bé és cert que t'allunyes dels eufemismes i de les imatges que no venen al cas, també és veritat que les referències culturals, tant de la teva terra com d'altres que coneixes, així com les contínues citacions literàries que apareixen a la teva obra, posen el llistó molt alt als lectors "no professionals". Per cert, com has dit, el fet d'escriure forma part de la teva vida. I per descomptat, els teus mots deixen ben clar que ets un lector gairebé compulsiu. Però, arribats a aquest punt en la teva vida amb el bagatge de mots i de versos llegits que deus portar a la teva esquena, quina és la necessitat més gran que sents en aquest moment, escoltar i llegir llibres, històries, sentiments, cartes ..., o escriure-les i dir-les?

M'ha semblat colpidor "Getsemaní". També opines com R. Walser que "la felicidad no es un buen material para un escritor. Es demasiado autosuficiente. No necesita comentario. Puede dormir enrollada sobre sí misma, como un erizo. En cambio el dolor, la tragedia y la comedia están llenos de potencial explosivo." (Seeling, C. *Paseos con Robert Walser*, Siruela, Madrid 2000, pàg. 19). Ramon Ramon, un dels poetes que estem estudiant al curs, pensa que "la belleza (és) per a qui la treballa" (Ramon, R. *Cor desmoblat*, Ed. Denes, València 2004; pàg. 34), i que "un poema és l'espai insubstituïble entre les coses" (ídem., pàg. 33). Robert Walser també opina que els poetes del seu moment (aprox. 1945) "tienen miedo a mostrar sus sentimientos, y buscan imágenes originales como sucedáneo. Pero ¿acaso las imágenes son la esencia de un buen poema? ¿No es el sentimiento el que da sus latidos a un poema?" (ídem., pàg. 83) Què hi penseu, la poesia està en els ulls del nen que llegeix i són els poetes els encarregats de transmetre-la, o bé es troba en el paper imprès? Seguint amb el tema del format epistolar, t'agrada saber que els lectors es fiquen a veure i sentir una conversa entre dos personatges d'un poema, o es tracta d'un recurs com qualsevol altre? I de moment, ho deixem aquí. Gràcies per la vostra paciència

 **Ponç Pons**

Uf! Hola, Carlos! No estic acostumat a escriure tan de pressa i directament a l'ordinador. Sóc home de ploma.

El més fàcil i gratificant és llegir. Perdona que et citi Borges, però és que ell ho explica de forma clara i contundent: "Estoy más orgulloso de lo que he leído que de lo que he escrito". La poesia és pertot i un bon poeta el que ha de fer és descobrir-la i transformar-la en paraules per posar-la en un paper. Que el llibre tengui un format epistolar i sigui una mena de conversa és un recurs que he emprat per donar a conèixer Pessoa i parlar del que m'interessava.

Gràcies!

👉 **Pregunta** (Carles Royo):

Benvolgut Ponç:

Abans de tot, vull agrair-te les teves respostes i que t'hagis fet tan avinent a tots nosaltres: considero un do tan especial poder conversar "electrònicament" amb tu que ja et pots imaginar què significaria una trobada presencial.

Ens dius que t'agradaria poder comentar cada poema. Ja sé que és impossible; però, si t'animes, voldria que comencessis per "Getsemaní", tan ric de matisos i amb una frase prou encisadora: "En el fons no tenim més que allò que hem donat". Això sí que és vida real, passió, coses concretes i Coneixement.

D'altra banda, m'agradaria que fessis una explicació sobre la poesia, en concret sobre aquestes frases que representen un cert contrast: "La poesia és una cabana al bosc feroç dels símbols, un clar de lluna obert al cor de les tenebres"; però a continuació ens dones una imatge sorprenent: "La poesia és una indigestió de callos a la manera de Porto. La poesia són bòtils buits de 'maciera' i 'bagaço'".

Deixo més preguntes al tinter. A reveure i gràcies de nou

👉 **Ponç Pons:**

Hola, Carles!

És impossible comentar tots els poemes, però et diré que "Getsemaní" va néixer "in situ" en una verda habitació d'hospital. Havien operat la meva dona, na Roser, i fa exactament trenta anys que anam i seguim junts. És molt fotut veure patir una persona que estimes. Moltes dones m'han parlat d'aquest poema. Amb els anys, i sobretot gràcies a la filosofia oriental, he descobert (ja ho havia dit Riba: "Ric del que ha donat/ i en sa ruïna tan pur") que només tenim allò que donam i donar és un acte que ens enriqueix. La poesia és també una forma d'amor. I un refugi. Com la cabana de pedres on, quan fa fred, escric envoltat d'espelmes i d'animals. La veritat és que la meva poesia és plena de referències culturals que per a mi són la cosa més normal del món i no hi ha res de gratuït. Quan dic açò de "el cor de les tenebres" pens en la novel·la de Joseph Conrad. Pessoa, concretament Álvaro de Campos, té un poema que es titula "Callos a la manera d'Oporto" i era un bevedor rotund de macieira i bagaço. El títol de "Getsemaní", lògicament, té a veure amb tota la nostra formació cristiano-bíblica. No l'he llegit més, però record que em va sortir de l'ànima. Una abraçada.

👉 **Pregunta** (Rita Tudela):

Hola!

És estrany tot plegat, sempre que he llegit algun llibre que m'ha agradat, hauria volgut preguntar a l'autor coses sobre el text, respostes als meus dubtes o a les meves deduccions. El desig s'ha fet realitat! Gràcies. Abans de dir res, he volgut llegir-me totes les preguntes i respostes per estar informada del que han dit els meus companys i també tu. Quan he llegit les intervencions de Carlos Sancho i Carlos Royo sobre "Getsemaní", m'ha entrat la curiositat de saber si les meves sospites eren certes, i he tornat a rellegir el poema dues o tres

vegades. Sóc fan del teatre musical, i una de les meves obres preferides és Jesucrist Superstar. Hi ha una peça que té per títol el mateix que el teu poema: Getsemaní. Aquesta cançó narra el patiment de Jesús moments abans de que l'arrestessin i el portessin a la mort, quan es trobava a l'hort de Getsemaní. En el teu poema veig reflectit el patiment que potser va sentir Jesús, quan veia tan pròxima la mort. En el teu cas però, no és la mort d'un mateix, si no la mort de la persona a qui estimes. Hi ha diferents versos que m'han fet imaginar el que sentia Jesús aquella nit: "Sóc un ser desvalgut, fràgil i desterrat", "Deu ser trist estar sol". No ho sé, potser m'he embolicat una mica, però crec que una miqueta, ni que sigui molt petita, de raó tinc. Vaig desencaminada? Ah! l'estiu passat vaig anar a Menorca de vacances, concretament a Ciutadella. Volia unes vacances tranquil·les, solitàries,... però no vaig tenir massa sort, estrangers per tot arreu. Era difícil trobar la tranquil·litat desitjada, però finalment la vaig poder trobar. Jo m'apunto a venir a Menorca, i així em dius algun lloc tranquil per poder passar unes bones vacances.

### Ponç Pons:

Ai, Rita! Menorca, a l'estiu, ja no és el que era. Hi ha un excés de gent per tot. Ho dic a "Estiuetari". Juliol i agost són un desastre. En fi! Tens raó, però Jesús patia per ell i jo patia per la meua dona que era realment la que estava sofrint. És un poema total i passional d'amor. La majoria de dones passen per aquesta mena d'operacions i crec que ha de ser molt dur perquè és com si et llevessin una part de la teua feminitat. Per anar de festa tothom és bo i en sap, però crec que és en els moments difícils quan es veuen les persones i s'han de dar proves d'amor. Ara la meua dona està bé i la tenc feliç i preciosa! Una besada.

### Pregunta (Carles Royo)

Hola Ponç:

Només voldria afegir-me a l'aportació de Rita Tudela (que reprèn una intervenció de Carlos Sancho) a propòsit de Getsemaní. Aquest poema no sols em sembla que té un referent religiós pel títol, sinó també pel missatge: les aparents contradiccions d'estimar mitjançant el dolor ("em dol el seu dolor"), o d'enriquir-te justament quan t'has donat, són el moll de l'os del missatge cristià. La veritat és que no m'atrevia a preguntar-te sobre aquest tema, per respecte a la intimitat; però m'ha semblat intuir una pregona inquietud religiosa en els teus versos, malgrat algunes expressions que poden indicar el contrari ("i ser en el fons ateu"). T'interessa "l'Esperit", t'identifiques amb el beat Ramon Llull eremita i contemplatiu a Randa, o et compares a un sant Francesc d'Assís laic; li dius a Pessoa que "no creus en Déu, però aniràs al cel"; parles de Deu i de la frase de Crist a la creu "tot està consumat" en l'últim poema (dedicat a la mort de Pessoa). Suposo que trobaràs Déu en la natura i en la teua estimada illa de Menorca, i que d'aquesta contemplació –també religiosa– es poden arribar a fer versos esplèndids. Ja em corregiràs si vaig errat. A reveure i perdona la "intromissió".

**☞ Ponç Pons:**

Aquest és un tema que m'exigiria una resposta molt llarga, Carles.

A *Abissínia* tenc un llarg "Oratori" que és una mena de Cant espiritual i hi expós una mica la meva heterodoxa religiositat.

Com diu Sant Agustí: "però jo volia saber, no sospitar", i per saber em vaig passar uns quants anys estudiant teologia amb profunditat i rigor. He llegit des de tractats d'ascètica medieval fins a la més pura i dura teologia dogmàtica, però et confés que sóc un admirador de la Teologia de l'Alliberació i en especial de Leonardo Boff. També em van "il·luminar" molt teòlegs com Bultmann, Barth, Rahner, Bonhoeffer..... Crec que sóc creient, però l'església catòlica em fa por i tenc fil directe amb Déu, que és amor. Un dia, parlant d'aquestes qüestions, el meu fill major, que es diu Llorenç i acaba Belles Arts, em va dir: Mira, papà, sa millor religió és ser bona persona! Crec que té tota la raó.

Et podria parlar de la meva concepció spinozista de Déu, però en el fons tot és molt més senzill i simple.

També ho diu sant Agustí (que a pesar de ser un geni, de vegades era molt carca) en la frase més revolucionària que he llegit mai: "Estima i fes el que vulguis!"

Sóc fill d'una època i un temps en què la religió, segons Schleiermacher, era no només l'opi del poble, sinó l'estat de suma dependència.

I jo vull, necessit sentir-me lliure fins i tot per estimar Déu.

Un dia en parlarem amb calma.

**☞ Pregunta (Josep Maria Agustí)**

Bona nit, Ponç

Estic molt content perquè a la Biblioteca de Granollers he trobat aquest altre llibre de poemes teus, *On s'acaba el sender*, que m'ha semblat un complement excel·lent a les *Pessoanes*: estic frisós per posar-me a llegir-lo! Hi ha dies (massa pocs) en què ens podem sentir privilegiats per fer, o tenir, o gaudir d'alguna cosa que pocs comparteixen: al mateix temps que ens sentim entusiasmats, també ens trobem una mica culpables, per no ser prou dignes del privilegi; aquests dies que et tenim entre nosaltres crec que tots ens sentim en part així; amb això vull dir, d'una manera prou embolicada, que t'agraïm enormement la teva presència. Hi ha una cosa que m'agradaria conèixer, i que ve suggerida pel fet d'haver triat com a interlocutor a algú que va fer un art de la capacitar per ficar-se en diverses personalitats: quan escrius poesia, et fiques també en la pell d'un personatge, Ponç Pons poeta, que se t'assembla molt però que de fet és només una part de tu? I si és així, com es relaciona amb el Ponç Pons que treballa, que té el seu carnet d'identitat i que fa la declaració de la renda? T'ho dic perquè tot i voler ficar-m'hi tot sencer, jo em sento distant d'aquell que escriu i sobre tot del resultat final: sempre m'ho miro amb una certa fredor, amb ironia i de vegades amb incredulitat.

Suposo que també t'ho hauran preguntat moltes vegades, però, pot ser que la teva relació amb la cultura portuguesa s'origini en part per l'afecte que ens inspiren les cultures (relativament) petites, com la nostra mateixa, de dimensió més "a la nostra mida" que les macrocultures? Comparteixo el teu enamorament d'Irlanda: com pot ser que un país tan petit hagi donat tanta literatura? Serà com a compensació per una història tan turmentada?

Bé, fins aviat,

☞ **Ponç Pons:**

Mira, Josep Maria, jo quan escric m'hi fic tot (que el resultat sigui bo o no ja és una altra cosa), no he fet la declaració d'hisenda mai perquè a casa el tema dels diners el du la meva dona i no acab de saber qui és el del carnet d'identitat, que per cert no duc mai damunt, perquè com diu Rimbaud: *Je est un autre*.

El meu enamorament de Portugal em va venir a través d'un professor de nom surrealista: Perfecto Cuadrado, un home savi i entranyable, un humanista, que va ser el primer que ens va descobrir l'univers de la literatura portuguesa i la bellesa vellutada de la seva llengua.

No us quedeu només en Pessoa. Portugal és, literàriament, un univers. Et recoman molt convençudament que llegeixis-descobreixis Miguel Torga. La seva autobiografia: *La creación del mundo* i els seus *Diarios*, que pots trobar a Alfaguara traduïts per Eloisa Álvarez, són dues peces mestres, dos llibres sensorials.

Irlanda? També és una illa. M'agraden Yeats i Seamus Heaney. El problema és que es senten irlandesos ("I'm Irish!", diu orgullós Yeats), però parlen i escriuen en anglès.

T'imagines què hauria passat si Joyce hagués escrit el seu *Ulisses* en gaèlic?

☞ **Pregunta** (Albert Mestres):

Hola, volia saludar en Ponç i els altres companys i consultor i preguntar-li des de la meva humil ignorància qui són Chatwin, LeighFermor i Colin Thubron.

☞ **Ponç Pons:**

Hola, Albert!

Em fas pensar en Nicolàs de Cusa que té un llibre molt interessant que es diu *La docta ignorancia*. Tots som ignorants i hem de partir de la humilitat per intentar aprendre. Jo el primer. Bruce Chatwin (*En la Patagonia*), Patrick Leigh Fermor (*Entre los bosques y el agua*) i Colin Thubron (*En Siberia*) són tres escriptors viatgers o tres viatgers escriptors que et recoman que llegeixis. Si vas al Google i poses el seu nom trobaràs un munt d'informació. Valen la pena.

☞ **Pregunta** (D. Sam Abrams):

Estimat Poeta, amb majúscula,

Veig que al llarg del llibre hi ha, si fa no fa, una alternança entre poemes de metre llarg i poemes de metre curt. Aquest fet respon a alguna estratègia concreta? Quina diferència hi ha per tu entre els poemes de metre curt i els poemes de metre llarg? Tu fas servir els dos gairebé sempre i ets capaç de treure gran sonoritat de les dues modalitats, quan els poetes d'ara defugen força el metre curt.

A ca meua encara hi ha força silenci perquè el carter no ha passat avui i no ha duit cap CD. Una abraçada ben forta.



**☞ Ponç Pons:**

Estimat Wyatt Earp.

Més que a una estratègia, respon a la necessitat d'anar canviant el ritme per fer-ho més variat i entretingut per al lector.

El metre curt és més àgil i el llarg, més discursiu, més ampul·lós.

El CD està quasi a punt, però em falten un parell de cançons dels anys 80 que no trob.

Us donarà marxa i energia. U2, Led Zepelin, America, Status Quo, Oasis, The Verve, Ike&Tina Turner.....

Una abraçada.....

**SOBRE LA TRADUCCIÓ****☞ Pregunta (Jordi Iglesias):**

Ponç,

Parla'ns de la teva activitat com a traductor. De Salvatore Quasimodo (ahir en parlava en Jordi Llavina a l'*Avui*), de Sophia de Mello Breyner Andresen (amb un nom així jo també faria poemes). Més enllà de conversar amb Pessoa, també l'has traduït? Què penses de les dues traduccions que hi ha del *Llibre del Desfici/ Desassossec* al català?

**☞ Ponç Pons:**

Hola, Jordi!

"Traducir es recibir una lección desde la raiz misma del lenguaje", va dir José M<sup>a</sup> Valverde. Traduir és un exercici molt creatiu que et manté en contacte amb la literatura i t'ajuda a aprendre i a dominar bé la teva i l'altra llengua. Jo he traduït sempre per gust i per obsessió. No entens bé un poeta fins que no entres dins ell, fins que no el tradueixes. M'ha passat amb Quasimodo, que és difícilíssim. Quan perd la inspiració i tenc "mono" de literatura, traduec. N'hi ha més de traduccions del *Llibre del desassossec* (Seabra, Crespo...) i vull ser respectuós amb totes. Duen molta feina i es paguen bastant malament. N'hi ha una a "El Acantilado" del meu amic Perfecto Cuadrado que em sembla molt bona i rigorosa.

Jo mai he cobrat res per traduir. De moment he publicat tres llibres de traduccions i no tenc contracte de cap. N'hi ha un que no coneixeu i es diu *Quatre poetes portugueses*. Me'l va publicar la UIB i em van donar el premi de la Crítica. Vaig estar molt content.

Ara m'ofereixen traduccions, però jo només traduec allò que m'interessa i vull perquè en el fons ho faig per a mi, per gust, un gust que acaba sent un passar pena perquè t'hi obsessiones i vols que et quedi tan bé que és impossible. Traduir és diferent de versionar. Us recoman que faceu la prova amb algun poeta que us agradi. És apassionant.

👉 **Pregunta** (Miquel Àngel Arasa):

Bé, sembla presumptuós, però cada vegada que obro el debat m'han xafat les preguntes, però més ben elaborades del que jo les pensava fer. Volia preguntar sobre la forma dels poemes -metres llargs i curts, poemes d'una tirada o dividits en estrofes, parts o tot en anglès o portuguès-, però faig tard. M'hi afegeixo. "Getsemani" va ser el poema que més em va impressionar: no cal dir-ne res més, crec, està tot molt clar. Abans que ningú se m'avanci -en part ja ho han fet- hi ha dos poemes que parlen sobre la crítica un d'ells -"Puetes", que ja l'has comentat- i sobre els premis literaris -"Sacra posteridade". En podries parlar una mica més?

A mi em té molt preocupat la crítica literària que és un joc de destrals, en comptes de ser una eina que ajudi els lectors a prendre decisions de lectura. Quant als premis literaris, ja sabem què passa al nostre país: una gran inflació de premis, que moltes vegades ni tan sols es publiquen i, en ocasions, ho fan sense promoció. Ahir parlava sobre això amb Joan Elies Adell -que va venir a Tortosa-, concretament respecte als llibres que comentem a l'assignatura i em deia del teu llibre, per exemple, que sent tan magnífic -jo opino igual-, no ha tingut una gran difusió, tot i haver guanyat un parell de premis i haver estat publicat per una editorial prestigiosa -no vull parlar ara de la fractura editorial de distribució Principat/País Valencià/Illles. També dèiem, per exemple, que el llibre *Cor desmoblat*, de Ramon Ramon, que és boníssim, ni tan sols ha estat criticat. He fet la prova: he consultat amb Sant Google el teu llibre i l'altre i, del teu, he trobat dues crítiques; de l'altre, una trista ressenya compartida amb un altre llibre. Bé, no poso cap pregunta en interrogant, però m'imagino que alguna cosa me'n podràs dir.

Fins aviat.

👉 **Ponç Pons:**

La crítica? Uf! Hi ha de tot. Mark Twain deia que un crític és un coix que vol ensenyar a córrer i un home que sempre espera miracles. Jo crec que hi ha gent molt bona, que en sap molt i és molt honesta. El meu paradigma de crític és George Steiner, que em sembla un savi. El que hi ha més són ressenyistes, però tothom és de respectar. Vosaltres i jo també podríem fer de crítics, però no hi ha res millor ni comparable a la creació pura i dura. El fotut és que de vegades et passes anys per escriure una novel·la de dos-centes pàgines i ve un tipus i amb mig foli te la pot destrossar. En fi! El problema del nostre país, de la nostra cultura és el caïnisme i la deserció. Hi ha gent que encara no ha entès el final d'aquell poema memorable del meu estimat Leopardi que diu: "e l'infinita vanità del tutto". La veritat és que dels dos premis que ha guanyat *Pessoanes* no n'han fet gens de cas ni la premsa catalana se n'ha fet cap ressò, però..... Val més deixar-se de misèries, escriure i ser una bona persona. La fama no vol dir res i ser important no és important. El fotut és que de vegades et fan canviar un poc el caràcter. Tu ja m'entens.  
Una abraçada.

👉 **Pregunta** (Albert Delgado):

Hola Ponç,

Abans de tot agrair-te molt sincerament la teva participació en aquest debat tan apassionant. Crec que és un luxe tenir a un escriptor que respongui personalment a preguntes referents al seu llibre. Bé, per començar et voldria dir que després de llegir els teus poemes m'ha quedat una visió teva de persona solitària i poc amant de multituds, és així? (disculpa si m'equivoco) T'ho dic perquè als poemes "Fumeres de tardor", "A viagem secreta", i d'altres, et presentes així al lector o al menys queda aquesta sensació. T'estimes tant l'illa que fins i tot voldries ser tu igual que ella: solitària, tranquil·la, sense presses...? A "Limiar do fim" dius que "...l'únic fotut/és que es perden la fe i la passió literàries/quan s'arriba a l'edat en què un s'estima/més semblar un llimoner que escriure versos." Això ho dius per tu? Has arribat algun cop a perdre la fe per escriure per algun motiu en concret? (Jo ho veig difícil!) Al poema "Nus" dius que volies ser poeta i ets un home que fuig. De què? Al mateix poema dius que "vetllàvem vespres/sencers llegint per fer/Literatura" i a altres poemes també fas referència a aquest costum d'escriure al fosc o de nit. T'inspira més la nit i la llum d'una vela o simplement és que escrius en aquell moment, perquè és quan tens més temps lliure i les obligacions del dia a dia t'ho impedeixen? De moment no et faig més preguntes... però no pateixis que en tinc unes quantes més. Ah! per cert, qui és la "moixa"?

#### ☞ **Ponç Pons:**

Hola, Albert! He de reconèixer que no m'agraden gaire les multituds ni les aglomeracions. Crec que hi ha estones que tots/totes necessitam un poc de soledat i silenci. Et jur que si d'una cosa estic agraït i em sent orgullós és d'aquest do insubornable d'haver nascut menorquí. M'estim tant aquesta illa (no tots els que l'habiten, alguns no s'ho mereixen) que m'agradaria preservar-la d'exploadors i arribistes, depredadors i mafiosos. De vegades em desanim quan veig algunes misèries del nostre món literari i ara sé que darrere un gran llibre no sempre hi ha una gran persona, però al final sempre torn al quadern i la ploma perquè la Literatura és la gran passió de la meva vida. Sóc un home que fuig de la banalitat i la prostitució literària. No vull ser un producte ni entrar en els jocs i les trampes del mercat. Vull ser "Literadura". La moixa és una gata que es diu Ophelia i quan escric em puja dalt el coll, s'hi ajeu i de tant en tant em llepa l'orella.

Gràcies!

#### ☞ **Pregunta** (Marta Corzo)

Bon vespre a tothom, especialment a tu Ponç. Veig que faig tard, MOLT TARD!!. Però per motius laborals m'ha estat impossible seguir el debat. Només agrair a en Sam la possibilitat d'endinsar-me en el món de la poesia, poc conegut per a mi. I encara més agrair al nostre poeta el luxe de poder conversar amb ell. Els meus companys han preguntat tot allò que hem passava pel cap però no volia negar-me l'oportunitat de crear paraules amb un poeta que, ens ha deixat gaudir d'un món interior i íntim a través d'uns versos profundament admirables des del meu punt de vista. Gràcies per fer-me descobrir a Pessoa, entre d'altres. Però el meu poeta serà

tu, doncs un privilegi així no es té cada dia. M'encanta la teva filosofia de vida, a la resposta que dones als companys m'has permet introduir-me més en el teu món íntim, un món que filosòficament compartim en molts aspectes. Si m'és permès, algun dia que viatgi a les illes et buscaré per compartir mots.

☞ **Ponç Pons:**

Gràcies, Marta!

Jo també estic encantat de compartir la meva passió amb vosaltres. Com diu Eugenio de Andrade: "É preciso arder. E nao só nos versos".

## LA POESIA: ¿FORMA O CONTINGUT?

☞ **Pregunta** (Olga Muñoz):

Hola Ponç! I també a tothom!

Jo també sóc de les que m'afegeixo al debat amb retard, però encara que sigui tard no me'l voldria perdre de cap manera! He llegit totes les intervencions anteriors i és clar, hi ha molts aspectes que ja s'han preguntat! Així doncs les meves preguntes tindran un to més general. Dius que la poesia és la clau mestre. Què en penses dels altres gèneres literaris? I sobre l'art en general? Podria expressar el mateix un pintor? També a mi m'ha semblat copsar una mena de paral·lelisme entre fer de pagès (a sa figuera verda) i escriure poesia. Com si cultivessis l'ànima? (tot i que Tolstoi digui que l'ofici d'escriure corromp l'ànima!). I l'última pregunta. Dius: "Jo no cerc la Bellesa, sinó el Coneixement." Partint d'aquesta fórmula, què és per a tu més important en poesia: la forma o la substància, és a dir el contingut? O senzillament l'equilibri d'ambdós? Bé, ja he disparat les meves preguntes!

☞ **Ponç Pons:**


Estimada Olga!

Per a mi la poesia és la clau que obre tots els panys, però els altres gèneres també són bons per intentar fer allò que deia Kafka: "Un llibre ha de ser una destrala que obri un forat en el mar gelat del nostre interior". La pintura és un art més directe que la Literatura. Nosaltres, per anar d'una cultura a una altra, necessitam traductors. La pintura m'encanta i m'hauria agradat ser pintor (i músic, i escultor....), però com em va dir el professor de dibuix quan tenia 12 anys:

-¡Usted tiene corazón de artista, pero no tiene manos!

El que s'assembla molt a fer un poema és fer paret seca. L'avi meu va ser un dels millors paredadors d'aquesta illa. Ara fan trampa. Rompen els còdols amb una maça perquè encaixin i a més hi posen ciment. Ell veia un còdol i ja sabia on l'havia de posar. Totes les pedres han d'encaixar perquè la paret no s'esfondri. Un poema és igual. Per jo fer de pagès és fer s'amor amb sa terra. Tolstoi, que és un dels meus déus literaris, es va esgavellar una mica amb el

tema de la religió i va acabar dient coses molt qüestionables, com per exemple que ens hem de consagrar a Déu i no a la família. Montale diu que: ..."In poesia/ quello che conta non è il contenuto/ ma la Forma". Jo no hi estic d'acord. Un pot fer jutipiris amb el llenguatge i no dir absolutament res. En general no m'agraden l'art per l'art ni els focs d'artifici. Fons i forma, com explicava el corrent estilístic, crec que s'han de conjuntar.

 **Pregunta** (Carles Royo):

Hola Ponç:

El debat està cada vegada més animat. Voldria preguntar-te algunes qüestions formals dels poemes:


1. Quin criteri segueixes a l'hora de decidir si un vers ha de tenir estrofes o no?, què vols transmetre amb aquesta decisió?
2. Per què la majoria dels poemes tenen una mètrica regular?, què vols transmetre amb això? Si no tenen mètrica regular, quina és la teva intenció?
3. He observat que utilitzes amb freqüència la següent estructura sintàctica: verb + adjectiu + complements del verb. Exemples: "fundar lliure la Pàtria Universal de la Poesia, fuma snob amb broquet, ens traspassa perplexa a través de nosaltres, que em decant solitari de la gent per un bosc d'incertesa i paraules, quan el mar sols es veu conhortat aigua i sorra, el mar s'espolsa martiritzat l'ardent ferum dels bàrbars", etc. També tens altres formes d'hipèrbats: quin efecte persegueixes?

En el fons del fons, voldria saber el teu secret: com aconseguixes el ritme dels versos?. Però entenc que això ja és demanar massa. Una abraçada amb tot l'agraïment

 **Ponç Pons:**

Uf! Açò t'ho hauria de poder explicar en viu i en directe, Carles. Cada poema és un ésser viu amb les seves característiques formals i les seves exigències pròpies. És com si cada poema t'exigís la seva forma i estructura. S'ha de ser molt bo per emprar bé el vers lliure i a jo la mètrica, et pot semblar una paradoxa, em dona llibertat i consistència. En el fons, crec que la poesia és música, però hi ha poemes dodecafònics. Pessoa diu "La poesia és l'estat rítmic del pensament". No hi ha secrets, Carles, es tracta d'estudiar manuals de mètrica i com que crec que la millor forma de teoria és la pràctica.....

Un poema és com un edifici de paraules i ha d'estar ben construït perquè s'aguanti, perquè no s'esfondri. Els darrers versos són la base, els fonaments, i han de ser sòlids. Paul Valéry deia que el primer vers ens el regalen els déus i de vegades pot ser una trampa. Un poema ben acabat, amb un final rotund, s'aguanta bé perquè és la darrera imatge que li queda al lector.

 **Pregunta** (Montse Gibert):

Hola, Ponç,

No sé si abuso amb escriure de l'oportunitat que ens ha dat el Sam de tenir-te entre nosaltres i fer-te un tercer grau..., però torno a aparèixer a aquest debat

tot i que el temps m'és escàs i corrent el risc de la saturació. M'he quedat tant foradada pels teus versos que necessito omplir-ne algun per poder retornar a l'aparent serenor del meu dia a dia.

Seré breu, però. "Postal": quin punt de partida va tenir el poema? Era la simple enyorança d'una illa més tranquil·la? Era un sentir-te molt a prop de Pessoa? Era sentir-te'n tan a prop que et podies confondre amb els seus sentiments de saudade? Era un teu moment de bandejar "viure derrotats o amb amargor"? Era..., qualsevol altre "punt"...?

Entenc que potser hi ha fronteres que no es poden traspassar alhora d'explicar un poema però si creus que sí que ho pots fer, a mi m'ajudaria saber moltes més coses d'aquest acte creatiu d'aparent simplicitat tan profundament humana que et porta a escriure, potser sense arc, però la sageta resta clavada. Gràcies.

☞ **Ponç Pons:**

Hola, Montserrat!

Un poema sempre neix de molts factors i vol dir moltes coses. A "Postal" hi ha l'enyorança d'una illa que ja no existeix, l'illa de la meva infància, un homenatge a la Literatura a través de les citacions de Pound i Sà-Carneiro i un cant a la vida perquè com diu Kant: "El suïcidi no és abominable perquè Déu ho prohibeix. Déu ho prohibeix perquè és abominable" i com dic al següent poema: "Viure és més que existir". També és una postal, pel tamany, d'amor i d'amistat a Fernando que es va anar matant lentament amb la beguda.

## EL ROL DEL POETA

☞ **Pregunta** (Josep Maria Agustí):

Bona nit, Ponç

Hi ha una pregunta que em ronda sempre pel cap, i m'agradaria conèixer què en penses (no es tracta d'una pregunta específica sobre la teva obra, però crec que com a poeta en actiu, militant, i amb coses a dir, te l'hauràs plantejada sovint); es tracta de la manca de ressò popular de la poesia. Vull dir, segur que tens un nombre considerable de lectors, que et valoren, t'admiren i amb els quals ets pots comunicar força bé, però no hi ha dubte que avui un poeta no s'adreça a la massa dels seus conciutadans, com podien fer un Milton, un Shelley o un Verdaguer. Què ha canviat al món o a la societat perquè aquell personatge que fa dos-cents anys era, en paraules de Shelley, el "unacknowledged legislator of the world", s'adreci ara a una minoria, informada, culta i receptiva, però minoria al capdavant? En alguns casos es podria atribuir a la dificultat de comprensió (per exemple, en el cas d'Eliot, de Riba o Foix) però aquest no és certament el teu cas: jo crec que aconseguixes fer-te entendre de tothom. Es podria també atribuir a l'impacte dels mitjans audiovisuals però jo crec que la davallada en la popularitat de la poesia va ser anterior a la introducció del cinema i no diguem de la tele: per altra banda, hi ha el fet que encara avui obres escrites com *El nom de la rosa* o *El senyor dels anells* s'han convertit en autèntics bestsellers. Pot ser degut a què en la



societat moderna és molt difícil concentrar-se, i el poema requereix un esforç important de concentració per poder-lo valorar? Ja sé que és un abús afusellar-te a preguntes, però per mi és un tema vital, ja que em sembla que tots sentim com una necessitat de millorar la societat i qui té la facilitat d'expressar-se (no és el meu cas), sembla que tingui el deure d'usar del seu talent per millorar els altres, però com fer-ho si no hi pots arribar

☞ **Ponç Pons:**

Josep Maria.

Em fa l'efecte que escrius, que fas poemes secrets.

La veritat, Josep, és que a Catalunya ens fan poc cas als de Les Illes, però en fi! Açò que em demanes està molt ben explicat per Octavio Paz en un llibre que es diu *La otra voz* (Seix Barral). Juan Ramón Jiménez deia allò de "A la inmensa minoria" i jo ja no crec ni vull que la poesia sigui una arma carregada de futur perquè no m'agraden les armes, però entenc la poesia com una forma de compromís amb el món. T'escric ràpid perquè he d'agafar l'avió. Vaig a Barcelona. Dormiré al pis del meu fill que estudia Belles Arts. Demà, de bon matí, he d'agafar un tren que em dugui a Santa Maria de Palautordera. Vaig a parlar de llibres als alumnes d'aquell Institut. Demà no podré contestar a ningú.

Josep: No hem de pensar si allò que escrivim arribarà a la gent i tindrà repercussió o no. Hem d'escriure allò que creiem i hem de creure en allò que escrivim.

Si el que volem és millorar la societat, hi ha altres formes i camins possiblement més pràctics i eficients que la poesia.

Jo col·laboro amb unes quantes oenegés i participo en diverses associacions i entitats humanitàries.

Els llibres fonamentals de la poesia europea van començar amb edicions de tirada limitadíssima i tots han fet el seu camí. Records a totes i a tots Escriviu!!!!!!!

## POESIA PER A NENS

☞ **Pregunta** (Marta Corzo):

Bon dia amics, Ponç vols que escrivim i aquí tens una qüestió:

Com a poeta, penses que la poesia va destinada a un públic en concret? Hi ha poesia per a infants? És que jo des que he redescobert la poesia m'adono que segons el dia que tinc un poema m'inspira un sentiment o bé un altre, creus que vaig errada? Jo entenc la poesia com a sentiment íntim i per aquest motiu penso que un mateix poema em transmet moltes coses diferents en instants determinats. Però un nen de 7, 12,...anys, és capaç d'entendre segons quin poema, a vegades trobo difícil alguna lectura, imaginem-nos un infant. No sé què en penses?

☞ **Ponç Pons:**


Hola, Marta!

Jo escric per a un lector invisible que té les faccions mesclades de tots els autors que estimo i escriuria encara que sabés que no m'ha de llegir ningú. Si no vaig equivocat (us escric depressa i des de la Sala de Professors), Rilke deia que la poesia no és una qüestió de sentiments, sinó d'experiència. ¿D'experiència de sentiments? No vas errada perquè el món és un mirall i veim allò que duim dins. El món és un reflex del que pensam i creiem. Jo també he fet poesia per a nens. Si teniu fills/filles que comencin a llegir us recoman *El vampiret Draculet* (Cruïlla). Hi ha molts tipus de poesia i poemes críptics, complicats, però quan escriviu per a nens has de canviar el xip i ser molt conscient del públic a qui va destinat. Tots tenim dies i estones diverses i diferents. Rellegeixes un llibre al cap d'uns quants anys o tornes a veure una pel·lícula que et va encantar i no sents ni experimentes el mateix.

Canviam, vivim, evolucionam.....

Però com deia Keats: "A thing of beauty is a joy forever" Una cosa bella és una alegria per sempre". Les notícies passen. Dante queda.

## ESCRIVIURE

 **Pregunta** (Rita Tudela):

Hola de nou! He llegit la teva resposta referent al verb "escriure", i el significat que té: "Quan escric, visc, i visc per escriure". T'entenc molt bé, el meu verb seria "cantaviure". Jo també, quan canto visc, i visc per cantar. Seria terrible viure sense música. Bé, anem a les preguntes, que quan començo a divagar no hi ha qui em pari.

1. En dos poemes diferents fas referència al mite d'Ítaca. En el poema "Cais de Santos" dius: "Malvius massa tancat, dorms poc, beus, fumes, / i estàs esblanqueït. Supures versos... / Potser et caldria fer un viatge a Ítaca". Després, en el poema "Estiuetari" dius: "Que siguin beneïts tots els que estimen / la clara llum en pau d'aquesta terra / i arribin sans a port els argonautes / que tornen venturers d'amors i d'Ítaques". He buscat informació sobre quin és el mite d'Ítaca, i he trobat el poema de Kavafis, amb el que Lluís Llach es va inspirar per a compondre la fantàstica cançó d'Ítaca. Diu: "Ítaca com a concepte creat a partir del viatge que va emprendre Ulisses de retorn a casa, però que ha esdevingut un referent mític del viatge, en general, i del viatge que va emprendre Ulisses de retorn a casa, però que ha esdevingut un referent mític del viatge, en general, i del viatge de retorn, en particular. Cada home és el reflex del seu viatge, perquè aquest és vida i la vida, memòria". Em podries dir quin és el significat de les teves Ítaques?

Crec que Ítaca és el viatge de la vida, aquell que hem de viure per aconseguir els nostres somnis. Segurament hi hauran coses que aniran bé, però d'altres que aniran malament, però tot és necessari per aprendre en aquest llarg viatge.

2. En el poema "Café Arcada", he pogut reconèixer dos personatges literaris: "Llir entre Cards" i "Plena de Seny" dels poemes d'Ausiàs March. Fa molt de temps que vaig llegir-los, però ja no els recordo massa, i no els he pogut trobar

amb tant poc temps (tan de bo aquest debat durés unes quantes setmanes més". Perquè has triat has triat aquests noms, i no uns altres? I Ophelina, qui és? Crec que també l'esmentés en altres poemes.

3. Aquesta última qüestió, més que una pregunta és una opinió. En el poema "De nit a Marburg" els últims versos són: "La Paraula humanitza. Assegut al balcó, / veig com neixen brillants en el cel que es va obrint / amb la lluna arxipèlags d'estels que són illes". Aquesta descripció de com surten les estrelles a la nit és fantàstica. Que t'agrada mirar el cel estrellat a la nit? A mi molt, des de ben petita m'encanta el cel a la nit, és fantàstic veure tots aquells diamants penjats del cel. Jo visc en una ciutat, i per tant no en puc veure tantes com les que pots veure tu, però quasi cada nit, abans d'anar a dormir, les vaig a veure per donar-los les gràcies per ser allà. No ho sé, potser és una tonteria, però en moments en els que he estat malament elles m'han ajudat, ja que m'he desfogat plorant, parlant, cantant,... Si algun dia estic malament, veure el cel estrellat m'anima. Crec que som uns privilegiats de poder gaudir d'un paisatge tan bell.

Fa temps vaig escriure un text que acabava així: "Miro els estels, / i sento com si m'omplissin d'una força estranya; / veig les seves pampallugues juganeres entre la nit, / i sento com si em donessin llum: / la llum que sempre ens espera / al final d'una llarga escala".

Sempre he cregut que si mirem el cel a la nit, en silenci, sense res que ens destorbi, es pot escoltar la música de les estrelles.

Suposo que hi haurà persones que no ho entendran, però elles són les úniques que m'acompanyaran tota la vida.

Bé, crec que m'he allargat massa, però necessitava escriure i comentar-te tot això.

Com aquella sèrie de TV3, n'hi ha que neixen estrellats, i una d'aquestes persones sóc jo.

 **Ponç Pons:**

Hola, Rita!

Veig que t'agrada la música. A mi també, molt! Tu ja saps, Kavafis ho explica molt bé, quin significat té Ítaca. Em sembla que és al capítol 345 del Tirant lo Blanc que vaig subratllar (sóc dels que llegeixen amb llapis):

"Yo conec bé que la teua senyoria sta en la illa dels pensaments"

i Seferis avisa:


"Si pensessis que també la bellesa de les illes s'acaba".

Tots volem tornar a alguna Ítaca, però Camus, que es deia Sintès de segon llinatge i era d'àvia menorquina, sentència lapidari: Ja no hi ha illes.

He triat quatre "senhals" d'Ausiàs March ("Oh folla Amor" i "Amor, Amor" també són d'ell) com homenatge. Ausiàs (que va tenir molts detalls de cabronet i mala persona) és un dels millors i més grans poetes de tots els temps. Ophélie

Queiroz era una al·lota de 19 anys que va entrar de secretària a "Félix Valladas&Freitas, Lda" on, si no recod malament, Pessoa feia de traductor de cartes comercials. Pessoa es va enamorar bojament d'ella i li va enviar una sèrie de cartes delirants que s'han publicat a Àtica. Els versos en portuguès que hi ha a "Café Arcada" són una paròdia molt fidedigna dels que li solia fer Fernando. La història d'amor va acabar malament i crec que la ruptura final s'explica, entre d'altres coses, per aquesta declaració de Pessoa: ".. a minha vida gira em torno da minha obra literária - boa ou má que seja ou possa ser. Tudo o mais na vida tem para mim un interesse secundario". Per açò li vaig escriure "Paternidade".

Estimada Rita: no només m'encanta veure sortir les estrelles, sinó que molts de fosquets, a l'hivern i tot que fa un fred que pela, assegut enterra entre els ullastres, mir el cel i, ben tapat, faig versos a les fosques.  
Una besada amb la música de Fields of Gold, de Sting.

 **Pregunta** (Mònica Merín):

Hola Ponç


Quina enveja aquests xiquets de Palautordera... M'encantaria poder comentar les coses de viva veu com deies...

Segurament el conèixer la mètrica i els recursos que pots utilitzar en un poema poden servir per jugar amb les formes a més a més dels continguts, i potser també de base per provar coses. Deies que "és com si el propi poema t'exigís la seva forma i estructura" però quan penses un poema, el penses d'entrada amb una forma i una estructura concretes, tens una idea sobre el que vols dir i d'alguna manera t'encaixa dins una forma, o el reescrius fins que t'agrada? O va prenent forma a mida que l'escrius? o parteixes d'una primera frase? Suposo que una mica en cada poema és diferent, però, com t'ho fas?

 **Ponç Pons:**

Hola, Mònica!

Em fas pensar en aquell vers de Lope de Vega: "oscuro el borrador y el verso claro". Tots els oficis artesans que conec (vénc de família de sabaters, pagesos i paredadors) exigeixen el domini d'unes eines i crec que només dominant la mètrica pots fer després el que vulguis. A "Desert encès" vaig escriure: "Jo no faig el poema. / El poema em fa a mi". Quan pens, quan em ve un poema, el sent i el veig amb una estructura, una forma estròfica determinada. Tenc clar el que vull dir i la feina és que encaixi, sense guiscar, en aquella forma mètrica. Quan tenc l'esquelet, l'estructura feta, el refaig i retoc fins que s'assembla al poema que volia fer i somiava inicialment. Hi ha molta feina de correcció. Amb els anys n'aprenem, però sempre començam de zero i com diu Gonzalo Rojas: "Este oficio es sagrado y no se llega nunca". En el fons, Mònica, i en aquesta hora romàntica de la nit, em fas pensar també en un dels meus mestres vivencials, Robert Graves, que va sentenciar: "La poesia no és una ciència, sinó un acte de fe". A Palautordera va ser un èxit i el Montseny em va encantar.

 **Pregunta** (D. Sam Abrams):

Estimat Ponç,  
Gràcies, moltes gràcies per prestar-te a sotmetre't al tercer grau dels alumnes de Poesia Catalana Actual! És un plaer i un luxe tenir-te amb i entre nosaltres! Gràcies. Jo, discretament, voldria afegir-me al bàndol dels preguntaires i demanar-te sobre la combinació dels dos personatges que tens al llibre: Fernando Pessoa i Robert Walser. Per què, tu que coneixes ben bé la literatura universal, vas decidir combinar precisament aquests dos? Què tenen en comú que t'interessava poèticament per construir el teu llibre? Quines diferències tenen?

 **Ponç Pons:**


Estimat Sam!

Com en el preciós poema de Salvador Espriu "Amb música ho escoltaries potser millor": "Et diré sempre la veritat". Jo no vaig decidir combinar res. Estava escrivint en el quadern, assegut tranquil·lament sota un ullastre, quan va aparèixer aquell senyor amb paraigua i capell i em va demanar: On és la neu?

Així vaig conèixer Walser i així va entrar en el meu llibre.

Què tenen en comú? Que són dos solitaris. Diferències? Walser estima la poesia, però no és poeta, i Pessoa, que és bàsicament poeta, m'ha reconegut la seva incapacitat per a la novel·lística.

Et diré un secret. Walser és una gran flâneur, un gran caminador, però no el vaig veure suar mai.

 **Pregunta** (Teresa Seguí):

Benvolgut Ponç:

Vaig a abusar una miqueta... , ja que tinc el privilegi d'estar en el bàndol dels preguntaires, com diu en Sam, i crec que en ma vida tindrè una oportunitat ni un plaer i una sort com aquesta. En quant a la pregunta que fa el nostre estimat Sam, sobre la combinació dels dos personatges Fernando Pessoa i Robert Walser. Podria ser la fantàstica visió de l'amor i la passió.....? compartida pels tres ?, ja que no puc deixar de incloure't en aquest bàndol, després de lo que em vares dir el altre dia "*Passió*" és una de les paraules clau de la meua vida, perquè jo no puc entendre la vida sense passió. Vull afegir unes frases de Robert Walser, que em semblen meravelloses: "El día parecía un gracioso príncipe vestido de azul. Todo alrededor gorjeaba, verdeaba, florecía y perfumaba. El mundo parecía haber sido creado sólo para la ternura, la amistad y el amor".

Ara unes de Fernando Pessoa:

"Aun la ausencia de ella es una cosa que está conmigo,  
y yo gusto tanto de ella que no sé cómo desearla.

Si no la veo, la imagino y soy fuerte como los árboles altos"

Si...!!! Ja sé que sempre trie poemes d'amor..., pot ser siga també una apassionada..... ?, Saps? Però la frase que de veritat em roba el cor es " existesc perquè estim" *crec* que es d'*Estigma*. Per cert, sóc d'Alcoi!

☞ **Ponç Pons:**

Hola, alcoiana eixerida! Mai vam coincidir tots tres, però tract d'imaginar-me una passejada conjunta Pessoa-Walser. No eren gaire "xerradors", però crec que haurien intuït, respectat i entès la soledat un de l'altre.

☞ **Pregunta** (Albert Mestres):

Consideracions al voltant del títol. Encara que "Fernando Pessoa" sigui l'ortònim del poeta en diàleg amb en Ponç, sembla més aviat un dels seus heterònims, ja que "pessoa" en portuguès significa "persona". El títol seria doncs una mena d'híbrid portuguès-català que significaria alguna cosa així com "De la persona". Això dóna al llibre d'en Ponç una dimensió un xic diferent, no sé si conscient o inconscient. Evoca aquells poemes antics, com "De la natura" de Lucreci, en què els poetes tenien el valor de parlar de les coses més difícils, és a dir, de les més senzilles i pròximes.

☞ **Ponç Pons:**

Totalment d'acord, Albert! "De rerum natura". Ausoni té una elegia bellíssima: "De rosis nascentibus". ¿Saps quin poeta llatí em va sorprendre i agradar molt quan el meu nivell declinatori encara era digne? Persi i els seus Choliambi.

☞ **Pregunta** (Miguel Àngel Arasa):

No coneixia el matís. A mi m'havia semblat més una analogia a les "Horacianes" de Mossèn Alcover o d'Estellés.

☞ **Pregunta** (Albert Mestres):

Com a traductor de narratives seves, poso en dubte la incapacitat de Pessoa almenys com a narrador, ni que sigui confessa. Crec que és un narrador de primera línia i a més molt d'acord amb el seu temps, ja que sap utilitzar les formes per crear mons.

☞ **Ponç Pons:**

Hola, Albert!

Aquí hauríem de precisar i delimitar què entenem per narrador, prosista, etc, i marcar les diferències que hi pugui haver entre narrador i novel·lista. Tu què trobes?



## **SOBRE LA LITERATURA PORTUGUESA**

 **Pregunta** (Jordi):

Hola Ponç,  
Parlant de literatura portuguesa, t'agraden les novel·les d'António Lobo Antunes?

Si en poesia es produeix una unitat indestriable entre forma i contingut, creus que en narrativa el paper de la història que s'explica pesa més que l'estructura formal del llibre? Són les poesies novel·les destil·lades? O els novel·listes poetes frustrats? En definitiva, fins a quin punt el medi condiciona el missatge? Cordialment

 **Ponç Pons:**

Hola, Jordi!

La veritat és que no gaire. I en Perfe (Perfecto Cuadrado), que el coneix, diu que com a persona..... en fi! Hi ha un llibre que em va interessar i tenc ben subratllat: *Conversaciones con Antonio Lobo Antunes* de María Luisa Blanco (Siruela). A part del Saramago de *Memorial del convento* i *El año de la muerte de Ricardo Reis*, trob que hi ha coses millors. Vergílio Ferreira, Fernando Namora, Lídia Jorge, José Cardoso Pires.... i el mateix Eça de Queiroz, que em sembla genial. Coneixeu Graciliano Ramos? És brasiler i té una novel·la curta: *Vidas Secas*, que és una obra mestra. Crec que en una novel·la tot ha d'estar equilibrat, encara que hi ha grans novel·les que es desborden com un riu i són sensacionals, per exemple: *Os Sertoes* d'Euclides da Cunha (Cátedra), *Memorias póstumas de Blas Cubas*, de Machado de Assis (Alianza Editorial) o el famós *Gran Sertao, riberes*, de Guimaraes Rosa (Eds. 62). Sempre és qüestió de fons i forma. És difícil que el llenguatge, per si sol, aguanti una mala història o que una gran història arribi al lector amb un mal llenguatge o una deficient estructura.

Novel·la destil·lada? Algun poema sí. I alguna novel·la pot arribar a ser un llarg poema desplegat. Ferrater deia que els novel·listes són poetes que volen fer diners. No sé si estan frustrats, però a molts novel·listes els agradaria poder fer poemes i a molts poetes fer novel·les.

 **Pregunta** (Joan-Elies Adell):

Estimat Ponç,  
alguns del vosaltres ja sabeu que sóc el professor responsable de l'assignatura a l'ombra, o que tracto d'ajudar sempre que puc per a què tire endavant -cosa gens difícil amb el consultor de luxe que tenim. No puc estar-me, però, d'entrar a l'aula, xafarregar incansablement, llegir les preguntes, sempre interessants, i les respostes, sorprenents i carregades de lucidesa de Ponç. És per això que no vull deixar passar l'oportunitat i fer al nostre poeta convidat alguna pregunta en concret. Et deixes Ponç? La primera fa referència a aquests versos d'un poema magnífic:

“Tu ja saps que el poder / literari fa olor / de podrit i ha perdut / la vergonya i el cànon. / Per açò, retirat / de feruma, escrivisc / com si no hi hagués món / i fos l'últim parlant / d'una llengua ja morta.”

així com quan et refereixen als “puetes”, que no “poetes”:

“Tenen molt de poder, però no tenen obra, / o la poca que tenen és grisa i mortal. / No escrivien el vers, es treballen el nom... / No seran més que el fum brut d'un foc d'artifici.”

Crec que és una qüestió que ja el Miquel Àngel Arasa havia insinuat però que no ha sortit encara en el debat. Et trobes ben tractat per la crítica? Pels creadors de cànon? Ha contribuït la teua condició d'illenc, de menorquí, en una valoració justa de la teua poesia? Ha estat un impediment? Ha tingut res a veure? Creus que l'olor del poder literari pot canviar o sempre serà tan putrefacta? Estem a les mans dels “puetes” per sempre més? Gràcies per endavant i perdoneu, tots plegats, la intromissió.

### Ponç Pons:

Hola, Joan!

Com deia Marcial: “La fortuna dona massa a molts, però a ningú n'hi dona prou”.

Jo em sent ben tractat (sobretot per la vida), però tu saps que en el món literari hi ha moltes enveges i fins i tot mala gent. Siguem sincers! Jo de petit, quan volia ser poeta, em pensava que tots els escriptors eren intel·ligents i bones persones, però no sempre és així i el que hi queda és l'obra. Dos exemples: Céline va ser un col·laboracionista, un anti-semita, etc..., però el seu *Voyage au bout de la nuit* (s'ha de llegir en francès per captar la força del llenguatge) em sembla una obra excepcional. (A *Estigma* tenc un poema sobre ell que m'agradaria que llegíssiu: “Voyage au bout de Céline”). Knut Hamsun, un altre autor maleït, pro-nazi, impresentable, però el seu *Fam* i sobretot *Benedicció de la terra* són dues obres magnífiques que han de quedar.

A Catalunya fa falta un cànon crític català.

Tothom em diu que a Barcelona tindria més oportunitats de fer “carrera literària”, però jo no canviï per res la tranquil·la vida d'aquest poble on tenc temps per a tot i visc envoltat de camp i mar. Ja us vaig dir que per a mi, ser menorquí no és una casualitat, sinó una opció, un destí. Hi ha altres illes, però són en aquesta.

Si “fer carrera literària” vol dir haver de fer travetes o pegar empentes i colzades per arribar a la meta de la fama a jo que no m'hi cerquin.

M'estim més escriure al marge, admirador dels que consider grans i amic fidel dels meus amics.

A Les Illes també hi ha merder, Joan, no et pensis, i mals rotllos i putades. Jo he decidit perdonar i relegar-ho tot a l'oblit. Però almenys que en quedi constància. Com deia mon pare: “Bo sí, però boig no!”.

Aquest llibre que llegiu, *Pessoanes* va guanyar l'Alfons el Magnànim i el Premi de la Crítica de l'Associació d'Escriptors. Cap diari de Catalunya se'n va fer el més mínim ressò. Res! Gens! De l'AELC van trucar a l'AVUI per queixar-se i va


sortir una nota, un quadradet de sis retxes en un racó. No passa res. Jo el que vull és escriure, llegir, estimar i ser una bona persona. Perdonar allibera i treballar recomforta. No vull caure en allò de Juan Ramón Jiménez: "Dejo correr mi sangre/ para que te persiga" i crec, com deia Kierkegaard, que : "Les conclusions de la passió són les úniques dignes de fe". He tingut decepcions, disgusts, però tot açò ja forma part del passat i no m'interessa. C'est fini! Aquests versos ja estan escrits, "qui potest capere, capiat", i el darrer que tanqui la barrera. Com va dir un rabí del segle XVIII: "La poesia no és més que recordar el futur" i el futur és nostre. "I poeti non dimenticano" (Quasimodo)

 **Pregunta** (Albert Mestres):

No voldria ser mestretites, però o bé torno a pecar d'ignorància, o bé la cita del prefaci deu ser del narrador austríac Hermann Broch. D'altra banda, els noms de Pessoa, Dante, Broch, Nerval i Lautréamont ens situen en un paisatge concret de la literatura: el de l'al·lucinació, el somni, la bogeria, la mort, i especialment el del desvari (del borratxo, del drogoaddicte, del somiatruites, del moribund), mentre que el frontispici de Vinyoli, tant pel poeta com pel contingut dels poemes, ens envia de cop, o almenys aparentment a les antípodes.

 **Ponç Pons:**

Tens tota la raó, Albert. La cita és de Herman Broch, i tot el que dius és cert. Els primers personatges ens remetent al món de l'al·lucinació, del somni, i Vinyoli ens fa tocar de peus a terra. És el contrast, el xoc que pretenia i que tract d'explicitar al prefaci. Què has traduït? M'interessa!

 **Pregunta** (Carles Royo):

Hola Ponç.

Aprofitant la intervenció de Joan Elies Adell sobre la crítica literària, voldria tocar un tema paral·lel: l'estat de la llengua. Amb la lectura dels poemes es pot deduir una visió negativa de la situació de la llengua a Menorca: "Jo sóc d'una illa, traïda pels seus fills, que no té veu", "em declar, insurgent menorquí expoliat", "Em sent expoliat!", "De què et lamentes? Tens un territori, una llengua, una història, un estat", "i fos l'últim parlant d'una llengua ja morta". Podries fer una petita valoració d'aquest fet?

D'altra banda, em sembla –no estic segur– que hi ha una qüestió feta per Rita Tudela que resta per contestar (la va fer ella abans que la pogués fer jo). La imatge d'Ítaca, de l'Odissea d'Homer, és molt utilitzada dins del nostre imaginari cultural (pertanyem a la cultura grecolatina). Hi fas alguna referència en el versos: "potser et caldria fer un viatge a Ítaca", "argonautes que tornen venturers d'amors i d'Ítaques", "tenc més segles que Homer". M'agradaria conèixer quin matís personal tenen, per a tu, aquestes referències a Ítaca, quin significat els dones. I també si Ítaca guarda alguna relació amb l'illa de Menorca.

Gràcies per la paciència que tens amb nosaltres. A reveure.

 **Ponç Pons:**

Hola, Carles!

El tema de la llengua em preocupa molt perquè crec que és el nostre signe principal d'identitat i a Menorca cada vegada està pitjor.

Els nostres joves estudien català, però com si fos llatí, i cada vegada ve més gent que no s'integra i té actituds bel·ligerants contra la nostra llengua. A l'escola de Ferreries tenen penjat aquest cartell amb un aforisme meu:

"Si no pots viure a la terra que estimes, estima la terra on vius".

Qui té un territori, una llengua i un estat és Pessoa. Jo vull viure esperançant i valor el "talante" respectuós de Zapatero cap a les altres llengües d'Espanya, però a Palautordera vaig veure molts alumnes catalans que parlaven castellà. ¿Serà açò la globalització? ¿No passarem de llengua resistent i testimonial? A Barcelona com ho veis? Respecte a Menorca, vaig escriure convençut aquest vers clar i contundent:

"Som indignes del do d'haver estat menorquins".

Creo que de les quatre illes som la més ben conservada i aquí (a Maó cada vegada menys) quasi tothom ralla menorquí, però per costum, inèrcia, per rutina, amb molt poca consciència de catalanitat. Ahir van venir els prínceps, Don Felipe i Donya Letícia, i va ser un bany de fervor popular. Jo estava convidat a sopar amb ells ("quieren tener un encuentro con el mundo de la cultura") i vaig dir que no. Ho sento, sóc republicà i em nego a ser súbdit de ningú. De petit vaig llegir Homer i la imatge d'Ítaca em va fascinar. Vull tornar a l'Ítaca de la meua infància. Tot açò de la llengua, Ítaca, etc, surt explicat al meu *Dillatari*, que acaba de publicar Quaderns Crema.

Tots els somnis del món  
duen, lorgos, vidents,  
a un poema o a una illa.


 **Pregunta (Albert Mestres):**

A mi particularment no m'han agradat mai les fronteres. Narrador, novel·lista? Grans narradors pèssims novel·listes, grans novel·listes pèssims narradors. Grans novel·les de poetes, grans poemes de novel·listes. En fi, no penso gaire, llegisc. Vaig traduir *L'hora del diable i altres ficcions*. Pel que fa a Ítaca, amb la teua illa em fas pensar en un gran poema de Kavafis que em sembla que es diu "Les ciutats" en què explica el fracàs del viatge, ja que totes les ciutats són la mateixa si tu ets el mateix.

 **Ponç Pons**

Hola, Albert.

Crec que es deia “La ciutat” i diu més o menys que no trobaràs nous indrets ni altres mars perquè la ciutat et perseguirà i vagaràs pels mateixos carrers. Jo el vaig llegir en castellà i crec que deia: “Siempre llegarás a la misma ciudad”. És cert. Volem que canviïn les circumstàncies i el primer que hem de canviar és la nostra percepció, som nosaltres mateixos. Açò ho diuen els llibres d’autoajuda.

 **Pregunta** (Maia Viladot):

Distingit amic i estimat poeta,

Vaig adquirir *Pessoanes* quan tot just va sortir publicat. El motiu és que, tot i no haver-te llegit abans, em va cridar l’atenció el títol perquè Pessoa m’agrada molt: “Sí, eso es lo único que aprendieron solo mis sentidos: / las cosas no tienen significación, tienen existencia. /Las cosas son el único sentido oculto de las cosas”. (última estrofa del poema “El Misterio de las cosas”). O la lectura d’un llarg poema intítulat “Estanco”, en traducció de José Antonio Llarden, que ens condueix per moments d’una gran intensitat. En aquest poema, Pessoa es refereix a un estanc real situat davant l’oficina en la qual treballava com a redactor de correspondència comercial estrangera. Pessoa, el poeta, és a la finestra i el seu magnífic discurs comença així: “No soy nada/Nunca seré nada. /No puedo querer nada/Esto aparte, tengo todos los sueños del mundo”. El poema continua amb una dissertació sobre sí mateix, sobre el fracàs, i ens mostra la seva perplexitat davant del món; en fi, s’endinsa en qüestions metafísiques pròpies per mitjà la creació d’un personatge que amaga la identitat del propi autor (o el que és el mateix, molt pròpies d’un heterònim) i que Pessoa ha elegit per aquest llibre: Álvaro de Campos. Amb els darrers versos Pessoa/de Campos torna a la realitat del carrer. Alguna cosa el fa reflexionar. I el final apoteòsic del poema és el següent: “Mas un hombre entra en el Estanco (¿para comprar tabaco?)/ y la realidad plausible cae de repente sobre mí./ Me semincorporo enérgico, convencido, humano,/ para intentar escribir estos versos en que digo lo contraio./ Enciendo un cigarrillo mientras pienso en escribirlos// y con el cigarrillosaboreo la liberación de todos los pensamientos./ Sigo el humo como a una ruta propia/y gozo en este momento sensitivo y adecuado/la liberación de todas las especulaciones/y la conciencia de que la metafísica es sólo consecuencia de/hallarse uno indispuerto. /Después me reclino en la silla/y continua umando. /Mientras el Destino me lo conceda, continuaré umando./( Si me casara con la hija de mi lavandera/tal vez fuese felz.)/ Visto lo cual me levanto de la silla. Me acreco a la ventana./ El hombre del Estanco (¿guardael cambio en el bolsillo/de los pantalones?)/ Ah, lo conozco: es el Esteves sin metafísica/ (El dueño del Estanco asoma a la puerta)/ Como por instinto divino Esteves se vuelve y me ve./Gestila un adiós, le grito ¿Adiós, Esteves!, y el universo/se me reconstruye sin ideal ni esperanza, y el dueño del/ Estanco sonríe.”

Bé, no sé, a mi aquests darrers versos em semblen antològics, sobretot quan el poeta s’adona que coneix l’home que surt de l’estanc; “es el Esteves sin metafísica”, exclama. I tant com en de Campos s’havia trencat el cap filosofant! Si he aportat aquestes magnífiques estrofes de Pessoa és perquè tinc la impressió, crec que encertada, que els teus poemes parteixen d’una postura que els aproximen a allò quotidià, a l’experiència, i evidentment s’allunen de

postulats com per exemple que el poeta és un ésser superior, un ésser tocat per les muses . Estic d'acord amb el poeta Luis Cernuda quan diu que el poeta és un ésser com els altres que a més escriu versos. Jo crec que (i com després comentaré sobre Robert Walser ) anys fa que has comprès que el temps és el veritable luxe de viure i per això també la teva illa, Menorca, és única: Si veiessis, Fernando, aquest indret/ de cant d'ocells i sol madur que es pon./La moixa em jeu damunt i amb ella escric/ segut a terra en un verdós quadern,/ al marge ja d'ensomnis i de grups./ [...] Si veiessis, Fernando, aquest fosquet/tan bell, real i ple de veritat, / potser entendries que per jo ser illenc/ ha estat un privilegi, un do especial.

Tots els teus poemes mantenen una línia narrativa, són texts que contenen una història, que contenen un argument que els fa comprensibles, encara que evidentment no els resta complexitat; tot el contrari, aconseguixes amb el llenguatge aparentment senzill provocar emocions, reflexions i vivències complexes després d'haver-los llegit. És el cas de "Getsemani", tan comentat, en el qual rememores una emoció fondíssima tot recordant les circumstàncies en les quals es va produir. Però aquest fet també ocorre pel que fa referència a tots els altres poemes. Els teus versos, per jo, són una exaltació de l'emoció i de la naturalització especialment de la bellesa. La sento, la bellesa, perquè en els teus poemes hi ha imaginació i gust; a través d'ells em veig conduïda, estimulada, per la contemplació de la naturalesa a una forta i vívida "fe" en allò ideal: i aquesta transmissió és preciosa i molt valuosa. Després ve la reflexió de l'experiència que ens relates i d'ella, de l'experiència, també en trec plaer però sempre abans em sento empenya per la bellesa que transmetes. És veu evident que ( vivint a la teva illa i de la manera com ens ho fas viure) rebutges la felicitat concebuda merament en termes abstractes i convencionals (diners, èxit, prestigi); en canvi t'aferres a la part real i fonamental de felicitat que emana dels sentits i de la imaginació. I es veu clar també que utilitzant la imaginació ( per mitjà de la qual observes i somies) poses en pràctica l'art d'expressar els teus propis ideals (que són també els dels altres!) I en aquí rau el teu poder perquè tens la capacitat d'estimular els ressorts de la nostra "ànima". "Ningú qui de veritat coneix el que és la societat en la nostra època pot creure que mereix la pena conservar-la sobre els seus fonaments actuals" . (He tret la cita, un fragment d'una carta de Charles Eliot Norton datada l'any 1876, del llibre de T.S. Eliot *Función de la poesia y función de la crítica* prologat per Gil de Biedma: crec que val la pena de llegir-lo).

Un aspecte que m'interessa especialment emfasitzar és que crec que encarnes el paper dels teus personatges i a través d'ells expresses les teves tendències més íntimes. Sense embuts, crec que sobretot Walser ets tu. Fa uns anys vaig llegir *Paseos con Robert Walser* de Carl Seelig (Siruela, 2000) i *Historias de amor* (llibre en el qual vaig palpar aquest geni de la literatura europea del segle XX) també publicat per Siruela l'any 2003, i traduït per Juan de Sola Llovet. En la coberta de *Paseos de Rober Walser* Walser, d'espatlles i vestit rigorosament de negre, puja amb esforç una pendent al costat d'una tanca mentre els seus peus s'enfonsen en la neu. La fotografia és una preciosa i esfereïdora metàfora de la seva vida. La fotografia que il·lustra la portada de *Historias de amor* fou realitzada als voltants del manicomi de Herisau, a la Suïssa oriental, el mateix dia de Nadal de 1956. L'escriptor és ajagut boca amunt sobre la neu, amb el



braç estès com si nades d'esquenes, gairebé fregant amb els dits el capell caigut i les seves fosques petjades clarament visibles en el mantell blanc que cobreix el sol. Robert Walser va ser trobat mort en un camp nevad, el mateix que per Nadal de 1954 i el Divendres Sant de 1955 havien passat, ell i Seelig, hores inoblidables. La imatge és colpidora, atterradora. Et sorprèn la solitud, el silenci, d'aquell home que va viure feliç en una extrema senzillesa. Era un esperit lliure i solitari. En les primeres pàgines del llibre de *Paseos con Walser* Seelig li pregunta :

"-Hace poco que leí con entusiasmo su *Jakob von Gunten*. ¿Dónde se le ocurrió?

-En Berlín. En su mayor parte, és una fantasía poética. Algo temeraria, ¿verdad?. Entre mis libros de mayor extensión, es mi favorito [...] Cuando menos acción hay y más pequeño es el entorno que precisa un poeta, tanto mayor suele ser su talento. Desconfío de antemano de los escritores que se exceden en la acción y necesitan el mundo entero para sus personajes. Las cosas cotidianas son lo bastante bellas y ricas como para poder sacar de ellas chispazos poéticos."

El llibre s'enceta amb una frase de Jacob Burckhard que diu: "¡Qué mal nos sentimos entre las ruedas de la gran maquinaria del mundo actual, si no damos a nuestra existencia personal una consagración propia y noble!"

Estimat poeta Ponç Pons, ets tu Walser?

#### ☞ Ponç Pons:

Hola, Maia!

Estic d'acord amb el que dius perquè "Tabacaria" no és només un dels millors poemes de Pessoa, sinó que està considerat un dels millors poemes de la Història de la Poesia. A "Pelegrins de quimeres" en faig una referència. El poeta no és cap ésser superior (els reis tampoc no ho són), sinó una persona normal que viu i sent com els altres, però fa versos.

Quan vaig començar volia imitar la complexitat sintàctica de Celan i Vallejo, però en el fons és que encara no en sabia prou ni dominava prou el llenguatge. Ben igual que en la meua vida, crec que he guanyat en profunditat, però madurat en simplificació.


Pel que fa al tipus de vida, hem de triar i jo he fet una opció.

Per exemple: m'han ofert diners per fer classes els capvespres a l'extensió universitària de Menorca que és al meu poble. M'han parlat de prestigi i jo no cerc el prestigi sinó la felicitat. Ja faig classe al matí i el que vull és tenir temps. Els diners no ho són tot. Els capvespres m'agrada més anar al camp. Ara vénc de Sa Figuera Verda. He regat, he cavat, he passejat amb tots els meus animals i després m'he assegut sota un ullastre a llegir un llibre curt que us recoman: *Sin trama y sin final. 99 consejos para escritores* d'Antón P. Chéjov (Alba Editorial). M'estim més fer açò que classes a la universitat.

Walser no sóc jo, però vull ser, com dius d'ell, un esperit lliure, feliç en una extrema senzillesa.

Simplificar.  
Ser món fora del món.  
Seure a la fresca.

Gràcies pel teva llarga intervenció.

 **Pregunta** (Victòria Lara):

Perdoneu , però acabo de llegir la intervenció de la Maia després d'anar seguint, missatge a missatge, tot el debat , i no puc més que dirigir-me a tots vosaltres: companys d'aquest magnífic curs, Sam, Adell, i com no, Ponç, per donar-vos les gràcies per fer-me passar tants bons moments llegint les vostres aportacions. És un gust i un plaer enorme haver tingut la oportunitat de poder-vos llegir ,amb aquests missatges tant plens de saviesa uns i tant plens de poesia altres. Perdoneu, potser estic massa sensible, però és que em sento molt emocionada i molt afortunada de tenir a prop gent com vosaltres. Puc resultar carrinclona o potser no se expressar amb paraules boniques el que m'heu fet sentir , però en tot cas ho puc resumir amb uns quants qualificatius: és bo, és immensament dolç i plaent i és enormement enriquidor.

Ponç: ha estat un enorme plaer llegir-te. Ha estat un enorme plaer compartir amb tu parcel·les de la teva vida-poesia. Ara et coneixem una mica més que abans i és ben segur que a partir d'aquesta experiència, quan ens parlin d'en Ponç, quan veiem un llibre o una ressenya sobre tu , és segur que a més d'un/una alguna cosa se'ns remenarà per dins i ens recordarà aquests moments. Una abraçada molt forta i que siguis el més feliç possible al costat de la teva gent estimada.

 **Pregunta** (Miguel Maria Agustí):

Bona nit, Ponç,

Com que veig que ni en Sam ni tu no talleu el debat, ens anem aprofitant de la teva benvolença i experiència (val a dir que amb l'abast i la qualitat de les referències literàries que ens vas introduint estem fent un seminari intensiu en literatura comparada).

Jo voldria preguntar-te alguna cosa sobre l'estructura del llibre, perquè sempre m'ha encuriósit conèixer com els poetes ordeneu les composicions en un volum: jo podria aventurar algunes hipòtesis com:

- ordre cronològic de composició (m'imagino que no)
- equilibri i compensació entre diverses formes i tons, dins d'un esquema basat en la biografia.
- cronologia de la vida i l'obra de Pessoa
- cronologia del teu coneixement de Pessoa: com si fos al començament una coneixença llunyana, que a poc a poc es va afermant alhora que vas descobrint la seva obra, i en ell i els seus personatges et sents una mica reflectit, fins que al final l'“excusa” de Pessoa serveix realment per definir-te i reflexionar sobre tu mateix i la relació amb el món i la literatura.

En qualsevol cas, sí que em sembla constatar que hi ha un “viatge” al fons de tu mateix: vull dir que els primers poemes semblen més “exterior” a la teva personalitat (incidents de la vida de Pessoa i dels seus diversos personatges, “postals” i intercanvi d'informació com a “A Sede do Viageiro”, esdeveniments a

la teva vida (la compra de Sa Figuera Verda)... però que aleshores es va produint una transició -tot i seguint el fil conductor d'una conversa amb Pessoa/mon semblable, mon frère- a en Ponç sense "mascarada". Pot ser que hi hagi aquest recorregut?

També et voldria comentar que, així com dius a "Getsemaní": "En el fons no tenim / més que allò que hem donat", jo també sento que dels poemes en general, o almenys d'alguns d'ells i en concret dels teus, en treus bellesa i sentit en proporció a allò que hi has ficat, de manera que allò que en una lectura superficial sembla gairebé intranscendent adquireix, quan ho llegeixes posant-hi "l'ànima", unes ressonàncies, uns significats i un abast inesperats; acabes sentint que el poeta està, com diu aquella cançó, "singing my whole life / with his song".

Finalment voldria remarcar l'efecte tan especial que produeixen les cesures en l'expressió causades pels versos breus com a "Bagaço": "i revius rera els ulls / desgastats per l'enyor / els carrers fantasmals / de Lisboa i el cel / llampeguejant de Durban": no ho sé explicar exactament però la petita pausa que fas al final de cada vers li dona al poema una mena de "suspense" (expectativa del que seguirà) i un ritme de "stacatto" que es resol, per dir-ho així, en el "llampec" de l'últim vers. Quan estudiava ens deien que els endecasíl·labs i els alexandrins servien per als temes "seriosos" o "heroics" i els versos curts per temes lleugers i còmics, però evidentment la teva tècnica ho desmenteix.

Una pregunta de pagès aficionat: els "ullastres" de què parles tan sovint són per nosaltres oliveres bordes, i per tant no s'acostumen a cuidar gaire. Els vostres són també bords? (perquè aleshores la feina de podar-los és "per amor a l'art" !)

Bé, no sé si tindrà gaire oportunitat de tornar-te a escriure, però t'agraeixo molt el temps que ens has dedicat, i t'asseguro que ens has creat a tots el "mono" de Menorca: espera't a trobar aquesta tardor una invasió de turistes literaris, brandant llibres de versos!

☞ **Ponç Pons:**

Hola, Josep M<sup>a</sup>!

Et diré un secret. He conegut tres premis Nobel de Literatura i he estat encantat de conversar amb ells. No fa gaire, Saramago seia dins la cuina de ca nostra i amb ell i en Perfe Cuadrado parlàvem tranquil·lament de literatura portuguesa. Però també conec gent del camp que és molt sàvia i m'encanta aprendre coses d'ells. Ells ullastres són oliveres bordes i el seu problema és que no tenen consciència d'arbre. Si els deixes fer van traient bordalls i es converteixen en una gran mata.

Jo em pas hores esporgant-los i donant-los forma perquè cresquin a partir d'un sol tronc. És una feina, a vegades, un poc dura i difícil, però entre el silenci i la quietud del camp em reconcilia amb el món.

El que he fet (tenc un germà que en sap molt) és aprendre e fer empelts. A partir de la soca, que és forta i molt resistent, convertim l'ullastre en una olivera de la varietat que volguem. Si tot va bé, en tenc uns quants d'aclarits que aquest estiu ja em faran ombra i podré escriure-hi davall. És ver que els versos llargs, sobretot l'alexandrí, resulten més declamatoris, però els versos curts, ben emprats, poden ser molt contundents. Les cesures i les pauses, fins i tot els encavallaments, són fonamentals. Seria llarg d'explicar, però m'agraden molt les el·lipsis que en cine fa Rossellini. L'estructura d'un llibre? Uf! La quadratura del cercle. Llevat de l'ordre cronòlogic de composició, respon un poc a tot el que dius i a evitar, sobretot, repeticions. Cal espaiar dos poemes on surti, per exemple la mateixa paraula. Per cert, i és molt important, a la primera edició de *Pessoanes* hi ha dos falls que heu de corregir:

Al poema "Un tal Walser", pàg 61, vers 3, diu:  
"Li he explicat que aquí, a l'illa, mai no fa prou fred"  
i ha de dir:  
"Li he explicat que a Menorca mai no fa prou fred".

(Al següent poema, "Na noite escura", la paraula "aquí" surt un parell de vegades i és el que et deia de no repetir)  
Al poema "Walser, el passejant", pàg 64, vers 9, diu:  
"tancat en un sanatori....."  
i ha de dir (per qüestió de síl·labes):  
"tancat a un sanatori....."

Tenc ullastres amb soques de més de tres-cents anys. Són del romanticisme.

 **Pregunta** (Maia Viladot):

Hola, Ponç!  
Gràcies mil pel teu benvolgut missatge. Ahir al vespre, al Pen català, vaig tenir a mans el llibre de poesia catalana contemporània, "Resonancias", publicat en motiu de la fira de Guadalajara per un editor mexicà; una edició curiosa, magnífica, en paper d'aquell tan fi: venia de gust fullejar-lo, gaudir-lo al tacte com un objecte preciós. El teu poema "Predres cremades" em va agradar d'allò més: és construït amb versos curts, efectivíssims: Sàtir castrat/ L'enyorança té el rostre/ d'un es perdudes./ Terra natal/ [...] Els bells records/ que vam sembrar quan érem/ al·lots no ressusciten./ Terra de mar/ Ja no hi ha horitzó/ sense plorar les gavines."

També a "Pessoanes" i en els missatges que has tingut la santa paciència de respondre'ns ("santa paciència": una frase ben nostre!) fas sovint referències a l'enyorament d'una Menorca que a penes ja no existeix. Aquest desencantament, aquest desencís, diguem-ne aquesta desesperança expressada, crec que puc comprendre'l un xic: són emocions que em sembla que puc compartir perquè les traspasso, les aboco, als meus espais i territoris dels quals en guardo fortes emocions i records d'experiències viscudes que, de tan arrelades, em són impossible d'esborrar: Barcelona, la meua ciutat natal, el meu barri, els poblets on vaig estiuejar: tot plegat ja no existeix: són una quimera que m'entossudeixo, sense jo desitjar-ho ni voler-ho, a conservar en la

vinassa del meu cor. Per tenir enyorament fins i tot enyoro Menorca, la dels meus catorze anys, quan per primera vegada vaig travessar el Mediterrani amb un vaixell de la Transmediterrània de forta olor, doncs això, de vaixell: era juliol, la calor aclaparadora acompanyava la mar, una bassa d'oli, i vam passar la nit – Na Teresa Olives, na Mercè Riba, na Josefina Ferrando i jo- ajagudes en unes gandules sota els estels; dormitàvem, xerràvem i cantàvem i, ja de matinada, vam contemplar extasiades l'arribada, incommensurable, al Port de Maó . D'això fa quaranta anys i fou la meua primera sortida a "l'estranger". Bé, de fet havia viatjat a la Vall d'Aran, també a Andorra, i em sembla que ja havia estat, tot passejant, per la Catalunya Nord; però l'experiència meravellosa de Menorca no té parangó amb aquestes escapades prèvies. Menorca, déu meu! com era Menorca... vam passar dues setmanes flotant ; vivíem a Binial-li, a la casa blanca de la Teresa, blanca i que tenia un pou d'on trèiem l'aigua. Pots imaginar-te! : anàvem a peu a Ciutadella, fins i tot a Maó, i a banyar-nos de sol i d'aigua mediterrània, salada, a les platges

incòlumes, tot vorejant arbustos tocats per la tramuntana i tanques de pedra menorquina, arrenclerades, perfectes. Tot plegat un record que em resta pur i vital, i que ara he recobrat. Després he estat una assídua visitant i he anat veient, amb la distància del temps i l'espai, la destrossa humana. La darrera vegada, fa pocs anys, vaig voler apropar-me a Binial-li ...la vaig anar a cercar amb il·lusió ingènua; no puc comentar res perquè sobre el nou espectacle vaig emmudir per sempre més. I tot això per a dir-te que empentada per aquests records he estat rebuscant pels estants de casa un llibret de filosofia de André Comte-Sponville, *El amor. La soledad*, – per fi l'he trobat!-: Sponville ens parla de la desesperança, de la violència i la delicadesa, de l'esforç de viure . No sé si l'has llegit però crec que el que ens explica és pertinent, i perfectament assimilable, per a la poesia. Si mai vens a Barcelona, si mai ens veiem a Menorca (com han suggerit altres companys, m'agradaria comentar-ne alguns passatges : és un llibret magnífic i en recomano fermament la lectura.

La veritat és que no estic molt segura d'aquest meu missatge tan boca molla, tan deixat anar: de cap de les maneres voldria que es llegís com una exhibició de no sé què exactament. Però aquí el tens.

M'agradaria conèixer-te. En el mar de Calella de Palafrugell hi ha un recòndit lloc submarí que en diuen els "ullastres": l'he bucejat i, sí!, és un camp d'oliveres bordes!

Espero que la vida et sigui generosa. Rep un petó gran.

☞ **Ponç Pons:**

Hola, Maia!

M'encanta que citis Comte-Sponville perquè és un pensador que hauria de llegir tothom.  
Sobretot pel que diu de la lectura.

La Menorca que dius és la que jo vaig viure i no vull caure en mitificacions. De fet, he escrit a "El salobre":

"No dic que fos millor cap temps passat  
Escric només que em dol ser menorquí".

Jo comprenc que el turisme dóna feina i vull que hi hagi feina per a tots. Que tothom cobri un sou digne i tenguí unes bones vacances, però Menorca és petita i té els recursos limitats. No podem sobreplotar-la, perquè serà com matar la gallina dels ous d'or.


Em preocupen la llengua i el territori. M'agradaria que llegíssiu, si teniu temps i ganes, el *Dillatari* que acaba de sortir a Quaderns Crema perquè és un poc un compendi de totes les qüestions que surten en aquest debat.

La Menorca que somiï és morta i la que m'ofereixen no m'agrada ni m'interessa.

Per açò escric.

Escriure és resistir, somiar, tenir esperança.

Una besada.....

 **Pregunta** (Jordi Iglesias):

Ponç,  
Tant *El salobre* com *Pessoanes* són llibres plens de Menorca i plens dels teus referents literaris. És això una constant en la teva obra poètica? Seguiran aquests temes omplint els teus pròxims llibres?

 **Ponç Pons:**

Bona pregunta, Jordi!

Intentaré que no. No convé repetir-se. I si veig que no tenc res a dir, callaré com Rimbaud i com Rulfo. Valéry, que és un poeta fred, però molt intel·ligent, diu: "Hi ha gent que no té res a dir, però s'entesta a dir-ho per escrit".

Supòs que va per cicles. El *Dillatari* enllaça amb *Pessoanes*, però a partir d'ara vull fer coses diferents.

Tenc un llibre d'aforismes i pensaments breus que es diu: *Terra a les unghes*, i una novel·la que em volen publicar, però he de rescriure de dalt a baix aquest estiu i es titula: *La vida eterna*,

Tenc contracte signat amb Quaderns Crema per publicar un llarg poema en alexandrins titulat: NURA. (Abans es deia "Tractat d'enyor". Quin títol t'agrada més, Jordi?)

I en poder continuaré un llibre de poemes d'amor titulat *Els poetes feliços*.

Tenc una obra de teatre que es diu: *Perduts* (la vull tornar a escriure perquè ara sé més coses dels personatges) i..... si mir dins l'armari sé que hi trobaré llibretes i un munt de quaderns escrits a mà.

No voldria ser un pianista que sempre toca la mateixa tecla o fa variacions sobre la mateixa peça, sinó ampliar el repertori i viure obert al món.

Gràcies per l'observació.



 **Pregunta** (Albert Mestres):

Ponç, el que m'agrada més del poema "Postal" (com pots veure, sóc lent) és el caràcter cal·ligramàtic. Què caracteritza una postal. Tres o quatre ratlles i una firma, normalment una mica més avall i a la dreta. Els 9 decasíl·labs són com el text d'una postal, mentre que l'alexandrí final són el punt i a part i la firma.


 **Ponç Pons:**

Hola, Albert!

Pensa que també venim de la poesia visual. I el que intentava és, certament, donar la imatge i la impressió de postal. Ja he encomanat la teva traducció de Pessoa.

Com era aquella autodefinició? *Sou o mestre lunar de todos os sonhos, o músico solene de todos os silencias.*

Quan la vaig llegir en l'edició d'Assirio&Alvim em va fer pensar en *La semilla del diablo*, de Polanski.

 **Pregunta** (Diana Baidal):

Hola de nou!!!!

Bé, després de estar absent uns quants dies, he llegit tot els missatges que has escrit i han escrit. M'ha agradat això de viure obert al món, per què sempre això suposa una tolerància davant les coses força productiu no creus?? Es curiós, quan tenia 16 anys vaig escriure una novel·leta que vaig titular *La ciutat de la vida eterna*, i llegir el teu títol de la vida eterna, m'ha recordat a eixos vells papers guardats en un calaix.

Mires molt enrere per seguir endavant??

T'interessen més els autors del passat menys que els actuals, m'equivoque? Encara que pense que ets una persona que t'agrada no excloure res, i encara que tingues preferències en literatura, t'agrada llegir de tot, i fer una valoració exacta i conscienciada de les coses.

Per altra banda, no cregues, ací en la Marina Alta, en el poble el cel és molt obert i miro les estrelles des de la caseta de camp, quasi a sovint, encara que hi hagen coses que cada vegada deixen veure menys el blau del cel, i la direcció ferma sota el mar que va aixecant-se de roques, i es vesteix amb el luxe ja no de la remor de la mar, ni de les carícies del vent, sinó de les tendes de Lacoste, de Gucci, i la refrescant estada en una cafeteria del més xic que, poc a poc, va convertint tot açò (encara que no siga una illa), en un lloc aliè que fa sentir-me estrangera en la meua pròpia terra, que dit això encara que no siga de ningú o de tots, em planteja un sentiment que va obscurint-se amb eixes coses que venen de nou i que no m'agraden. Em quedo amb la imatge del rastrell i el cubilet en mà de quan era petita sota la arena. Res més. A tu et passa el mateix amb açò? Ja no de l'arribada del turisme, per que és una cosa que alimenta moltes panxes i moltes famílies, però creus que tot es valora menys...vull dir, la terra no es valorada com a lloc de tranquil·litat sinó de presència, imatge i dinars de famílies adinerades?

La poesia és sempre recerca de pensaments que s'escriuen en papers i que després van convertint-se en tota una pintura de paraules? Espere que tingues

en la ment tants projectes com ganes de viure, i m'encanta la teua satisfacció davant totes les coses, la pluralitat i la tolerància amb les paraules, les persones i el teu saber caminar amb el pas tranquil i amb la diligència d'un somriure de colors que mira cap a Sa Figuera Verda, i la mar que sempre vols veure i desitges somiar.

Ja aniré dient més coses, encara que arribe tard, en vaig quedar un poc amb els llavis silenciatos, doncs els meus companys han actuat molt bé amb les seues preguntes i pense que han estat molt participatius, i la teves respostes.....com pentinar la cabellera negra xinesa, amb la tranquil·litat de fer-nos passar saludablement aquesta primavera.

### ☞ **Ponç Pons:**

Hola, Diana!

Dius tantes coses i ben dites que no sé per on partir.

Crec en la tolerància i sobretot en el respecte, però no ens hem de deixar enredar i hem de ser intolerants amb la injustícia, la pobresa, les dictadures, els nazis, el feixisme.... Com deia Einstein: "El món no està amenaçat per les males persones, sinó pels que permeten la maldat". Si mir enrere per tirar endavant? M'has fet pensar en uns versos de T.S. Eliot (Quatre Quartets) que diuen: "Vam tenir l'experiència, però vam perdre el sentit, i apropar-se al sentit restaura l'experiència". El passat (Faulkner dixit) és un perol de cendres i el futur no existeix. Jo no faig diferències entre autors passats o actuals. Basho i Kobayashi són dels segles XVII-XVIII i els veig i visc com a contemporanis meus. La poesia és vida feta paraula i art. Si no tenim paper i ploma a prop, de vegades se'ns escapa i no la podem escriure. Per açò procur sempre tenir algun quadern a mà.

### ☞ **Pregunta** (Mònica Merín):

Hola Ponç, hola Diana, hola a tothom,

A mi de *Pessoanes* m'han agradat especialment *Sa figuera verda* i *Areia* escrita. No és que no m'hagin agradat els altres poemes, però trobo que en ells hi ha el valorar les petites coses, que trobo que en definitiva són les que ens fan ser feliços. Valorar la terra, les coses que ens dóna la natura, no res, els sons, les olors, els colors. Petiteses que un estima. Jo sóc de Barcelona, ara visc a Sabadell, però tot és el mateix, et gires i per tot hi ha cases, on un dia hi ha un pam de verd al cap de dos dies desapareix, i així anar fent. Als estius vaig a Figueroles, prop de l'Alcora. En pocs anys he vist com les fabricotes de taulells desplaçaven el verd, i com poc a poc s'abandona l'horta. Fa mal.

Dic que m'han agradat especialment *Sa figuera verda* i *Areia* escrita. En un missatge parlaves dels haikús, i trobo que tenen un no sé què dels haikús. Potser perquè sempre són algun detall alguna cosa que pot passar desapercebuda de la natura, i pren la importància com per ser contada en un poema i en aquests dos teus poemes parles d'aquestes "petites coses". De fet al Japó fins per una carta de no res es comença parlant de la natura, del sol que fa o de la pluja, dels cirerers o del fred i la calor, dels colors...

 **Ponç Pons:**

Hola, Mònica!

Ja us vaig dir que un dels meus referents literaris és Henry David Thoreau, el poeta, assagista i naturalista nord-americà que va viure dos anys i dos mesos tot sol en una cabana de llenya que ell mateix es va construir vora el llac Walden.

En Sam el coneix molt bé i us pot contar moltes coses d'ell.


Jo somii tenir una caseta de llenya com Thoreau, però de moment no puc i em conform amb una tenda de campanya.

Un haikú és  
açò que està passant  
ara i aquí.

Un tros de vida  
escrit, instant fet art...  
Tot en tres versos.

M'atrevesc a enviar-te un parell d'articles de tema ecològic que vaig publicar fa temps al "Menorca" i un parell de fotos del meu Walden menorquí.

Gràcies per llegir-me!

 **Pregunta** (Teresa Seguí):

Ponç

No puc contindre al llegir Dario, em sap greu però amb la espontaneïtat que em caracteritza t'he de contestar. Aiiii! m'he emocionat molt.... hi ha tants poc poetes que serien capaços d'escriure a un pollastre.... t'he de dir un secret, jo li vaig escriure a la meua goseta quan tenia vuit anys, ella va morir es dia Tosca i va ser en aquell moment lo mes greu que mai m'havia passat, mai he deixat llegir aquella carta a ningú. Gràcies ho guardaré sempre, perquè la veritat no he conegut mai un gall seductor, i m'ha semblat força interessant, i també estic segura que els miops literaris no ho creuran. Una besaeta i fins sempre.

 **Ponç Pons:**

Estimada Teresa:

Crec que vaig començar amb tu i m'agrada acabar aquest debat amb tu perquè crec que tenim coses en comú. Em diuen que the rest is silence. Ha estat un immens plaer. De veritat. Sincerament. Me'n vaig al poble de Sant Lluís amb la meva dona a veure *¿Dónde está la casa de mi amigo?*, d'Abbas Kiarostami. No hem parlat gaire de cine, però és una de les meves grans passions i Kiarostami un director que m'interessa molt. Cada quinze dies fan una sessió quasi familiar de cine-club i és una manera de sortir, d'alegrar un poc la rutina i veure art. Estic content d'haver-vos conegut, encara que sigui per açò que en diuen Internet, diré que us posin una bona nota (jo sóc molt aprovador!), i us desig de cor tota la salut, la sort, l'amor i la felicitat del món.


A Menorca teniu un amic.

Gràcies per aquest debat que a jo també m'ha enriquit humanament perquè m'ha fet plantejar moltes coses i gràcies per la paciència i la bondat de llegir un llibre meu. M'agradaria acabar amb una cita del mestre T.S. Eliot que sempre m'ha acompanyat i em sembla un lema de vida:


"The only wisdom we can hope to acquire  
Is the wisdom of humility: humility is endless".

("L'únic saber al qual podem aspirar  
és el saber de la humilitat. La humilitat és infinita").

Una besada amistosa i una abraçada cordial a totes i a tots.  
Afectuosament.....

 **Pregunta** (Mònica Merín):

No sé si és una mica tard, però gràcies a tu, Ponç, pels articles, per la teva paciència de llegir-nos, de respondre'ns, per tot plegat...

 Cloenda (D. Sam Abrams):

Estimat Ponç, estimades, estimats,

He anat seguint el debat des de la barrera, silenciosament, i us vull donar les gràcies a tots! En primer lloc, al nostre poeta per compartir amb nosaltres la seva extraordinària saviesa i profunda humanitat! I, en segon lloc, a vosaltres, alumnes, per saber aprofitar l'ocasió amb tant de rigor i tanta calidesa. Estic profundament admirat davant la màgia que tots plegats heu pogut conjurar aquests dies. Sempre he sabut que la poesia era el petit miracle del món de la cultura i vosaltres m'ho heu tornat a demostrar! Enhorabona.

### **Enllaços relacionats:**

<http://www.uoc.edu/iletra/noms/ppons/>

[http://www.bromera.com/asp\\_cgi/llob\\_cas.asp?col=14&num=058](http://www.bromera.com/asp_cgi/llob_cas.asp?col=14&num=058)

<http://www.uv.es/caracters/textos/n28/juliazabala28.htm>

[http://www.barcelonareview.com/44/c\\_pp.htm](http://www.barcelonareview.com/44/c_pp.htm)

<http://www.avui.com/avui/diari/04/feb/05/k140205.htm>

[http://www.llull.com/llull/estatic/fil/cat/02protagonistes/pons\\_ponc.shtm](http://www.llull.com/llull/estatic/fil/cat/02protagonistes/pons_ponc.shtm)

<http://sapiens.ya.com/joan-navarro/filosofs/indexpoetes/p/pons.htm>

<http://w.ultimahora.es/menorca/segunda-me.dba?2378+2010+323868>

**Si vols citar aquest document, pots fer servir la següent referència:**

*Col·loqui virtual amb Ponç Pons* [col·loqui en línia]. UOC. Lletra [Data de consulta: dd/mm/aa].  
<<http://www.uoc.edu/lletra/noms/ppons/>>

[Data de publicació: 25 de gener de 2006]